༄༅། །མདོ་སྨད་ཡུལ་གྱི་བོད་དབྱིན་སློབ་གསོའི་གནས་བབ་གླེང་བ།

བུན་ཁྲང་རྒྱལ། (ཀྲུང་དབྱང་མི་རིགས་སློབ་ཆེན་བོད་རིག་པ་ཞིབ་འཇུག་གླིང་།)

【ནང་དོན་གནད་བསྡུས།】 རྩོམ་འདིའི་ནང་ལོ་རབས་དགུ་བཅུའི་སྨད་ཙམ་ལ་མགོ་ཚུགས་ཤིང་གཙོ་བོར་མདོ་སྨད་ཡུལ་ནས་དར་བའི་བོད་དབྱིན་ཆེད་ལས་ཀྱི་གནས་བབ་བརྗོད་པ་བརྒྱུད་དེ། ཆེད་ལས་འདིའི་སློབ་གསོའི་བྱེད་ཐབས་ལས་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་སློབ་ཁྲིད་ཀྱི་སྦྱོར་དངོས་རྗེས་གསུམ་དང་། དགེ་རྒན་རྣམས་ཀྱིས་སློབ་གསོའི་ལས་དོན་སྐྱོང་སྟངས། སློབ་མའི་སློབ་སྦྱོང་གི་གནས་ཚུལ། དགེ་སློབ་མཉམ་འབྲེལ་སློས་སློབ་ཕྱིའི་སྒྲི་ཚོགས་ཡར་རྐྱལ་གྱི་བྱ་འགུལ་སྤེལ་བ་དང་དེར་ཐབ་ཞུགས་བྱེད་པའི་ཉམས་མྱོང་སོགས་ནི་རིམ་གྱིས་ཆེད་ལས་སློབ་སྦྱོང་འདིའི་གལ་ཆེའི་ཐོན་ཁུངས་སུ་གྱུར་བ་མ་ཟད། ཆེད་ལས་འདིས་གསོ་སྐྱོང་གནང་པའི་གཞོན་རབས་པ་མང་པོ་ཞིག་ས་ཁུལ་རིག་གནས་རྒྱུན་སྐྱོང་གི་ལས་གཞིའི་རྨང་རྡོར་གྱུར་ཡོད་ལ། རྒྱལ་ཕྱི་ནང་གི་རིག་གནས་མཉམ་ལས་ཀྱི་ཟམ་པ་ལྟ་བུར་ཡང་གྱུར་ཡོད་པས། འདིར་ཉེ་བའི་ལོ་ངོ་བཅུ་ཕྲག་གཉིས་ཙམ་གྱི་རིང་གི་རང་རེའི་བོད་དབྱིན་ཆེད་ལས་ཡིས་འདས་དང་ད་ལྟར་བརྟོན་པའི་སློབ་གསོའི་ནུས་པར་ཕྱིར་མིག་བལྟས་ཏེ་མ་འོངས་པར་བསམ་གཞིགས་བྱས་ཡོད་དོ། །

བརྡ་ཆད་གཙོ་བོ། བོད་དབྱིན་ཆེད་ལས། སྐད་གཉིས། སློབ་གསོ། བོད་ཁུལ།

༄༅། །མདོ་སྨད་ཡུལ་གྱི་བོད་དབྱིན་སློབ་གསོའི་གནས་བབ་གླེང་བ།

གླེང་གཞི།

འདིར་གླེང་བར་བྱ་བ་ནི་དུས་རབས་ཉེ་ཤུ་བའི་སྨད་ཀྱི་ཆ་སྟེ། སྤྱི་ལོ་ 1997 ལོར་རྒྱལ་ཕྱིའི་ངེས་པ་དོན་གྱི་རིག་གནས་པ་དང་སློབ་གསོ་བའི་ལྷན་དུ་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་པ་འགས་མདོ་སྨད་ཡུལ་དུ་བསྐྲུབས་པའི་བོད་དབྱིན་ཆེད་ལས་དེ་ཡིན། བོད་དབྱིན་ཆེད་ལས་འདི་ནི་ཐོག་མར་མདོ་སྨད་ཙོང་ཁའམ་ཟི་ལིང་དུ

ཡོད་པའི་མཚོ་སྔོན་དགེ་ཐོན་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོའི་མི་རིགས་སྡེ་ཁག [1] དང་མཉམ་འབྲེལ་སྒྲོས་བསྒྲུབས་པ་ཡིན་ལ། སློབ་གསོའི་དམིགས་འབེན་གཙོ་བོ་ནི་བསམ་བློའི་འདུ་ཤེས་དང་། གཟུགས་གཞི་བདེ་ཐང་བཅས་ཕྱོགས་ཡོངས་ཚད་ལྡན་གྱི་རྨང་གཞིའི་སྟེང་མ་འོངས་པའི་སློབ་གྲྭ་ཆུང་འབྲིང་གི་སློབ་གསོ་སྐྱོང་མཁན་དང་། དེང་རབས་སློབ་གསོའི་དཔྱོད་ཤེས་ཅན། མི་རིགས་རིག་གནས་ལ་དྭང་ཞེན་ཆེ་བ་བཅས་མདོར་ན་རིག་གནས་སྣ་མང་ཅན་གྱི་ཕྱི་འབྲེལ་ལས་དོན་སྒྲུབ་པའི་ལོ་ཙཱ་བ་དང་དབྱིན་ཇིའི་དགེ་རྒན་གསོ་སྐྱོང་སྐྱེད་སྲིང་གི་དགོས་མཁོར་གཞིགས་པ་དེ་ཡིན།

དབྱིན་ཡིག་སྦྱོང་བརྡར་འཛིན་གྲྭ [2] འདིས་དང་པོར་དབྱིན་ཇིའི་འཆད་ཉན་འབྲི་ཀློག་གི་མ་མཐའི་བྱང་ཚད་ཤུགས་བསྐྱེད་སྒྲོས་མཐོར་འདེགས་བཏང་བ་བརྒྱུད་ནས། རྒྱལ་སྤྱིའི་དབྱིན་ཇི་བཀོལ་བའི་རྒྱལ་ཁབ་དག་གི་སྲིད་འཁོར་རིག་གསུམ་འཕེལ་ཕྱོགས་དེ་ཐད་ཀར་དབྱིན་ཇིའི་མ་ཡིག་ལས་རྒྱུས་ལོན་དང་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་པ་དང་མཉམ་དུ་བོད་ཡིག་དང་། ཞར་ལ་རྒྱ་ཡིག་དང་རྩིས་འཁོར་ཤེས་བྱ་སྣེ་ལག་རྩལ་སློབ་གསོའི་བསླབ་ཚན་ཡང་བཀོད་སྒྲིག་བྱས་འདུག [3] དེ་ལྟར་ཆེད་ལས་འདིའི་བགྲང་བྱ་ཞུང་ཤོས་རིང་གི་སློབ་གསོའི་གྲུབ་འབྲས་ནི་གཡུར་དུ་ཟ་བ་ཞིག་ཡིན་ཡང་། ལོ་རྒྱུས་བརྒྱུད་རིམ་དེ་ཀྱག་ཀྱོག་ཅིག་ཡིན་པ་ཕྱི་ནང་གི་རྐྱེན་གང་རུང་གིས་གྲུབ་ཡོད། དེ་ཡང་བོད་དབྱིན་སྐད་གཉིས་ཀྱི་ཆེད་ལས་འདི་ལྟ་བུ་ནི་རང་རྒྱལ་བོད་ཁུལ་གྱི་རྒྱ་བོད་སྐད་གཉིས་སློབ་གསོ [4] སྟེ། བོད་ཀྱི་སློབ་གྲྭའི་སློབ་གསོའི་ཁྲིད་བོད་སྐད་ཡིག་དང་རྒྱའི་སྐད་ཡིག་གཉིས་སློབ་གསོ་སྤེལ་བ་དང་སློབ་ཁྲིད་བྱེད་པའི་ལག་ཆ་རུ་བཀོལ་བའི་སློབ་གསོའི་སྒྲིག་གཞིའི་དམིགས་ཡུལ་ནི་རྒྱ་བོད་སྐད་གཉིས་ལ་བྱང་བའི་མི་སྣ་སྐྱེད་སྲིང་བྱེད་པ་ཞེས་པ་དང་མི་འདྲ་ལ། ཡང་རང་རྒྱལ་ནང་སའི་རྒྱ་དབྱིན་སྐད་གཉིས་སློབ་གསོ [5] སྟེ། དེའི་ནང་དོན་ལ་གཞི་རྩའི་ཁྱད་ཆོས་གསུམ་ཚང་དགོས་པ་ནི་སློབ་ཁྲིད་ཁྲིད་ཞུང་

---

[1] ད་ལྟ་མཚོ་སྔོན་དགེ་ཐོན་སློབ་ཆེན་གྱི་མི་རིགས་དགེ་ཐོན་སློབ་གླིང་དུ་གྱུར་ཡོད།

[2] དང་པོར་དབྱིན་ཡིག་སྦྱོང་བརྡར་འཛིན་གྲྭ་ཙམ་ལས་བོད་དབྱིན་ཆེད་ལས་སམ་བོད་དབྱིན་ཆེད་སྦྱོང་གི་ཆ་རྐྱེན་དང་མཐུན་རྐྱེན་སོགས་འཛོམས་མེད་པས། དེ་ལྟ་བུའི་མིང་བཏགས་ཡོད།

[3] མཚོ་སྔོན་དགེ་ཐོན་སློབ་ཆེན་མི་རིགས་དགེ་ཐོན་སློབ་གླིང་གི་བོད་དབྱིན་ཆེད་ལས་ཀྱི་ད་ལྟའི་ངོ་སྤྲོད་ལས་གསལ་བ་ལྟར་ཡིན།

[4] ཚེ་གོ་དང་བན་གོ་གཉིས་ཀྱིས་བརྩམས་ཤིང་ 2011 ལོའི་《མཚོ་སྔོན་དགེ་ཐོན་སློབ་ཆེན་མི་རིགས་དགེ་ཐོན་སློབ་གླིང་གི་རིག་གཞུང་དུས་དེབ། (*Journal of Minorities Teachers College of Qinghai Teachers University*)》ཀྱི་རྒྱ་ཡིག་པར་མའི་པར་ཐེངས་22པའི་དེབ་ཐྲེང་དང་པོའི་སྟེང་བཀོད་པའི་མཚོ་སྔོན་བོད་ཁུལ་གྱི་རྒྱ་བོད་སྐད་གཉིས་སློབ་གསོའི་འཕེལ་རྒྱས་དང་བསམ་གཞིགས། (青海藏区藏汉双语教育发展与思考) ཞེས་པའི་ཆེད་རྩོམ་གྱི་ཤོག་གྲངས་ 55-58 བར་གསལ།

[5] ཀློཙ་དབྱི་དང་དབྱི་ལའེ་མེན་གཉིས་ཀྱིས་བརྩམས་ཤིང་ 2010 ལོའི་རྒྱ་ཡིག་དུས་དེབ་《ཕྱི་སྐད་དང་ཕྱི་སྐད་སློབ་གསོ།

མཐར་ཡང་སྐད་རིགས་གཉིས་བཀོལ་བ་དང་། སྐད་གཉིས་ལ་བྱུང་བའི་མི་སྣ་གསོ་སྐྱོང་གི་དམིགས་ཡུལ། སྐད་གཉིས་སློབ་གསོ་ནི་སློབ་གསོའི་སྒྲིག་གཞི་ཞིག་ཡིན་ཞིང་སློབ་གྲྭའི་སློབ་གསོའི་གྲུབ་ཆ་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན་པ་སོགས་ཀྱི་དགོངས་དོན་གང་གི་ཁྱབ་ཁོངས་ནས་ཀྱང་ད་ཕན་བར་དུ་བཏང་སྙོམས་སུ་བཞག་པ་ལྟ་བུར་གནས་ཡོད། གང་ཡིན་ཞེ་ན། སྐད་རིགས་སློབ་པའི་ཆེད་ལས་ཤིག་ཡིན་པ་ཁོ་ནའི་ཐད་ལ་གཞིགས་ནའང་བོད་དབྱིན་སློབ་གསོ་སྐྱོང་བའི་སློབ་མའི་ཡོང་ཁོངས་གཙོ་བོ་བོད་ཀྱི་ཞིང་འབྲོག་ས་ཁུལ་ཡིན་པས། རིག་གནས་བག་ཆགས་དང་ཕ་སྐད་ཀྱི་དབང་གིས་དབྱིན་ཡིག་གི་དཀའ་གནད་དེ་བོད་ཡིག་གི་འགྲེལ་ལྟ་བུའི་རམ་འདེགས་རྒྱུ་ཆ་སྤྱོད་བདེ་བ་ཡིན་ཡང་། མིག་སྔར་བོད་དབྱིན་སྐད་གཉིས་མཉམ་སྦྱོད་ཀྱི་སློབ་སྦྱོང་རྒྱུ་ཆ་ལ་ཤིན་ཏུ་ནས་ཚད་བཀག་ཐེབས་ཡོད་པ། དབྱིན་ཡིག་ལ་འཇུག་པའི་ལས་དང་པོ་བ་ཡིན་པས། དང་ཐོག་བོད་ཡིག་གམ་རྒྱ་ཡིག[6] གིས་འགྲེལ་བའི་དབྱིན་ཡིག་བསླབ་གཞི་སྤྱོད་དགོས་པ་དང་། བར་དུ་རང་རྒྱལ་གྱི་དབྱིན་ཡིག་ཚད་འཇལ་རྒྱུགས་རིམ་སོགས་རྒྱ་དབྱིན་སྐད་གཉིས་དང་འབྲེལ་བའི་ཡིག་ཚད་ལེན་དགོས་པས།[7] རྒྱ་ཡིག་ལའང་སྦྱང་བ་སྔོན་དུ་འགྲོ་དགོས་པ། སྤྱིར་བོད་དབྱིན་ཆེད་ལས་ཡིན་པས་བོད་ཡིག་སྦྱང་བ་ཕུད་དབྱིན་ཡིག་ཀྱང་དུས་ཡུན་ཐུང་བའི་ནང་ཤེས་ཚད་མཐོར་འདེགས་ཀྱིས་ཆེད་ལས་སུ་ཟབ་སྦྱོང་བྱེད་དགོས་པ་བཅས་རྒྱ་བོད་དབྱིན་གསུམ་མཉམ་སྦྱོད་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་སློབ་གསོའི་སྒྲིག་གཞི་ཞིག་ཡིན་ལ། བོད་ཀྱི་སྐད་རིགས་སློབ་གསོའི་རྣམ་པ་གསར་བ་ཞིག་ཆགས་ཡོད་པ་མ་ཟད། གྲུབ་ཆ་གལ་ཆེན་ཞིག་ཏུ་རང་བཞིན་གྱིས་གྲུབ་ཡོད་ཙང་། སློབ་གསོའི་ཁྱབ་ཁོངས་ཁ་ཤས་སུ་བོད་ཀྱི་འཕེལ་རྒྱས་ལ་སྐུལ་བའི་ནུས་པ་ནི་སྐད་གཉིས་སློབ་གསོ་ལས་ཀྱང་གལ་ཆེ་ལ་རིན་ཐང་ལྡན་པར་མ་ཟད། སློབ་གསོའི་སྒྲིག་གཞི་འདི་ཡང་གནད་དོན་མི་ཉུང་བ་ཞིག་ལ་འཕྲད་ཀྱིན་ཡོད་ཀྱང་། མིག་སྔར་རང་རྒྱལ་དུ་སྐད་གཉིས་སློབ་གསོའི་སྐོར་གྱི་ཞིབ་འཇུག་དང་དཔྱད་རྩོམ་རེ་བོའི་གཏོས་

(*Foreign Languages and Their Teaching*)》 དེབ་དྲུག་པའི་སྟེང་བཀོད་པའི་རང་རྒྱལ་རྒྱ་དབྱིན་སྐད་གཉིས་སློབ་གསོའི་ཞིབ་འཇུག་གི་མིག་སྔའི་གནས་བབ་ (我国英汉双语教育研究现状) ཞེས་པའི་དཔྱད་རྩོམ། ཤོག་ངོས་ 31-36 བར་གསལ།

[6] ནམ་རྒྱུན་གྱི་སློབ་ཁྲིད་ཉམས་སྦྱོང་གཞིར་བཞག་ན། སྤྱིར་ཆེད་ལས་འདིའི་སློབ་མ་མང་ཤོས་ཤིག་བོད་ཡིག་དང་རྒྱ་ཡིག་གཉིས་ལས་ལྟོས་བཅོས་ཀྱིས་རྒྱ་ཡིག་གི་ཚུ་ཚད་ཞན་ནའང་བོད་ཁུལ་དུ་དབྱིན་ཡིག་སྦྱོང་བའི་ལག་ཆའི་དེབ་དང་རྒྱུ་ཆ་མང་ཤོས་ཤིག་ད་དུང་ཡང་རྒྱ་དབྱིན་སྐད་གཉིས་སུ་པར་སྐྲུན་འགྲེམ་སྤེལ་བྱས་པ་མང་པས། སློབ་མ་དག་གིས་རྒྱ་ཡིག་བརྒྱུད་ནས་དབྱིན་ཇི་སྦྱང་དགོས་པའི་གོམས་སྲོལ་ལྟ་བུ་ཆགས་འདུག

[7] རང་རྒྱལ་གྱི་སློབ་ཆེན་སོ་སོར་དབྱིན་ཇི་ཆེད་ལས་མ་ཡིན་པའི་སློབ་མས་ཀྱང་སློབ་ཆེན་དབྱིན་ཇིའི་ཚད་འཇལ་རྒྱུགས་ (CET) ཀྱི་ཡིག་ཚད་ལེན་དགོས་པའི་རེ་བ་བཏོན་ཡོད་པ་ས་ཁུལ་དང་སློབ་གྲྭ་སོ་སོའི་གནས་ཚུལ་མི་འདྲ་ནའང་། ད་ཕན་ཚད་འཇལ་གྱི་རྒྱུགས་དེ་དག་སྐོར་གྱི་རྒྱུ་ཆ་ཡོད་ཚད་རྒྱ་དབྱིན་སྐད་གཉིས་མ་གཏོགས་མེད་ལ། རྒྱུགས་སྤྲོད་དུས་ཀྱང་རྒྱ་དབྱིན་སྐད་གཉིས་ཁོ་ན་སྤྱོད་ཀྱིན་པས་ན་བོད་དབྱིན་ལ་བྱུང་ཆ་ཡོད་པའི་སློབ་ཕྲུག་དག་གིས་ཀྱང་རྒྱ་ཡིག་བརྒྱུད་ནས་དབྱིན་ཇི་སྦྱོང་བའམ་དབྱིན་ཇིའི་རྒྱུགས་སྤྲོད་པ་ལས་རང་ལ་བྱུང་ཆ་ཡོད་པའི་བོད་སྐད་ཡིག་སྦྱད་ནས་དབྱིན་ཇིར་རྒྱུགས་སྤྲོད་པའི་གདམ་ག་མེད་པར་ཆགས་འདུག

དང་མཉམ་པ་དག་ལས་སྒྲིག་གཞི་འདིའི་འདས་མ་ད་གསུམ་ལ་དོ་སྣང་སྤྲོད་མཁན་ནི་ཉིན་མོའི་སྐར་མ་བཞིན་ནོ། དེས་ན་འདི་ནི་སྐད་གཉིས་སློབ་གསོའི་ནང་དོན་གྱི་ཁྱབ་ཁོངས་ལས་བརྒལ་བས་ཡིན་ནམ། རང་རྒྱལ་བོད་ཁུལ་དུ་ད་དུང་རྒྱལ་སྤྱིའི་སྐད་ཀྱི་སློབ་གསོ་མི་མཁོ་བ་ཡིན་ནམ། ཡང་ན་རང་རེའི་བོད་ཀྱི་སློབ་མའི་རྒྱ་ཡིག་གི་ཚུ་ཚད་ཕྱུགས་ཡོངས་ནས་རྒྱའི་སློབ་མའི་རྒྱ་ཡིག་གི་ཚུ་ཚད་དང་འདྲ་བས་ཡིན། གང་ལྟར་བོད་དབྱིན་ཆེད་ལས་སློབ་གསོའི་སྒྲིག་གཞི་འདིའི་གལ་ཆེན་རང་བཞིན་ནི་བཏང་སྙོམས་ཀྱི་ཁྲོད་ནས་ནར་འགྱངས་སུ་མི་འགྲོ་བར་འཛུགས་ཚང་དུ་གཏོང་བ་དང་། དོ་སྣང་ཡོང་བར་རེ་སྐུལ་གྱི་བསམ་པས་དེའི་སྐོར་རེ་རེ་བཞིན་གླེང་བར་བྱའོ།།

དང་པོ། བོད་ཁུལ་གྱི་དབྱིན་ཡིག་སློབ་གསོ་སྤྱིའི་རྣམ་པ།

སྤྱིར་དེང་དུས་འགོག་ཏུ་མེད་པའི་གོ་ལ་ཧྲིལ་འགྱུར་ཅན་གྱི་རིག་གནས་དང་སྤྱི་ཚོགས་ནི་རྒྱལ་ཁོངས་དང་མངའ་ཁོངས་གང་གི་མིའི་རིགས་ལ་མཚོན་ནའང་དང་དུ་མི་ལེན་རང་ལེན་ལྟ་བུ་ཆགས་ཡོད་པས། རང་རྒྱལ་གྱིས་དུས་རབས་སྔོན་མའི་ལོ་རབས་བརྒྱད་ཅུ་ཙམ་ནས་བཟུང་དབྱིན་ཡིག་སློབ་གསོ་ཤུགས་བསྐྱེད་ཀྱིས་སྤེལ་ཞིང་། དབྱིན་ཇི་ལ་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་པའི་བརྒྱུད་རིམ་ཁྲོད་དེའི་སྐད་བརྡའི་གནད་དང་རིག་གནས་ཇི་མ་ཇི་བཞིན་གློས་དཔག་དཀའ་བ་དག་རང་གི་ཕ་སྐད་དེ་རྒྱའི་སྐད་ཀྱིས་གསལ་བཀྲོལ་བྱེད་ཀྱིན་ཡོད་ལ། ཡང་ན་ཕྱིའི་རིག་གནས་ཀྱི་ལེགས་ཆ་རང་གིས་བཀོལ་བ་སྟེ། རིག་གནས་འཛུགས་སྐྲུན་དང་འཛུགས་ཚང་ཐད་རིག་གཞུང་སྣ་ཚོགས་བསྒྱུར་དང་སྒྱུར་བཞིན་ཡོད། དེའི་ཁྲོད་དབྱིན་སྐད་སློབ་པའི་གནས་ཚུལ་དངོས་ལ་གཞིགས་ནས་རམ་འདེགས་ཀྱི་ཚུལ་དུ་སྐད་རིགས་གཉིས་པ་དེ་རང་གི་རྒྱ་སྐད་ཀྱིས་སློབ་པར་བྱེད་[8]ཅིང་། དེ་ལ་སྐད་གཉིས་སློབ་གསོ་ཞེས་མིང་བཏགས་ཡོད།

དེ་ཡང་རང་རེའི་བོད་ཀྱི་སྐད་གཉིས་སློབ་གསོ་ནི་དེ་མ་ཡིན་ཏེ། རིག་པའི་སྡེ་ཁག་ཏག་ཏུ་སློབ་ཁྲིད་ལ་སྤྱོད་པའི་སྐད་ཡིག་གཙོ་བོར་བོད་སྐད་བཀོལ་ལམ་རྒྱ་སྐད་བཀོལ་བའི་གཏན་འབེབས་དེ་ཡིན། དེ་ལ་ཡང་

[8] རྦེ་བྷེ་ཁྭ་ཁི་ལོ་ཐྲི་ (Rebecca A Clothey) དང་ཨེ་ལེ་ནཱ་མཱ་ཁིན་ལེ་ (Elena Mckinlay) གཉིས་ཀྱི་ཞིབ་འཇུག་ལྟར་ན་ཀྲུང་གོས་ཨོ་རྒྱལ་འགྲན་ཚོགས་འཚོག་པར་སྔ་གོན་བྱས་པ་ནས་བཟུང་ཤར་མཐའི་གྲོང་ཁྱེར་ཆེ་ཁག་དག་ཏུ་སྒེར་གྱིས་བཀྲུན་པའི་དབྱིན་ཇིའི་ལྟེ་གནས་དང་གསབ་སྦྱོང་སྡེ་ཁག་ནི་དཔེར་ན། ཤར་ཕྱོགས་གསར་བ། (New Oriental) དབྱིན་ཇི་དང་པོ་ཡིན་པ། (English First) ལི་གཡང་དབྱིན་ཇི་ (Liyang English) སོགས་མང་པོ་ཡོད་པ་དེ་དག་ལས་པེ་ཅིང་ཁོ་ནར་དེ་འདྲའི་ལྟེ་གནས་ 2000 ཡོད་པ་དེའི་ལོ་རེའི་ཡོང་འབབ་ནི་ཨ་སྒོར་ས་ཡ་ 287 དང་། ཡང་ཧྲང་ཧེ་ཙུ་མི་གྲངས་ 300,000 ཡིས་ལོ་རེའི་དབྱིན་ཇིའི་གསབ་སྦྱོང་ཐད་བཏང་བའི་འཛད་གྲོན་ནི་ཨ་སྒོར་ས་ཡ་ 143.5 ཡིན་པ་རེད།

ཀུན་གྱིས་ཤེས་གསལ་ལྟར་ཁྲིད་ཐབས་དང་པོ་དང་ཁྲིད་ཐབས་གཉིས་པ་བཅས་ཡོད་ནའང་སྐབས་བབ་ཀྱི་བརྗོད་བྱར་མ་གྱུར་བའམ་ཚིག་ཚོགས་ལ་འཛིགས་ནས་འདིར་མི་སྤྲོའོ། དེ་ལས་གཞན་དུ་བོད་ཁུལ་གྱི་དབྱིན་ཡིག་སློབ་གསོ་ནི་ནང་སའི་དབྱིན་ཡིག་སློབ་གསོ་ལས་དར་འཕྱི་ཞིང་། བོད་ཁུལ་དུ་སྲིད་ཇུས་ཀྱིས་གཏན་འབེབས་གནང་ལ་མ་ལག་ཚང་བའི་བོད་དབྱིན་སྐད་གཉིས་སློབ་གསོའི་སྒྲིག་གཞི་ཞིག་ད་དུང་ཡང་ཚུགས་མེད། དཔེར་ན། མདོ་སྨད་བོད་ཁུལ་གྱི་སློབ་གྲྭ་ཆུང་འབྲིང་དག་ལ་མཚོན་ནའང་། དུས་རབས་སྔོན་མའི་ལོ་རབས་དགུ་བཅུའི་མཇུག་ཙམ་ནས་དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་པའི་མགོ་ལ་ད་གཟོད་སྤྱི་ཕྱིར་དུས་རིམ་མི་འདྲ་བའི་ནང་དུ་སློབ་གྲྭ་ཆུང་འབྲིང་ལ་དབྱིན་ཡིག་གི་བསླབ་ཚན་བཀོད་སྒྲིག་བྱས་དང་བྱེད་བཞིན་ཡོད་སྟོད། དབྱིན་ཡིག་སློབ་གསོའི་སྤུས་ཚད་དང་བསླབ་གཞི། སློབ་གསོ་བའི་འཛིན་ཐུས། རྒྱ་བོད་དབྱིན་གསུམ་ལས་སྐད་རིགས་གང་ཞིག་དབྱིན་ཡིག་སློབ་ཁྲིད་ཀྱི་སྐད་དུ་གཅིག་གྱུར་གྱིས་སྤྱོད་པར་ཐག་གཅོད་རྒྱུའམ་ལག་ལེན་མངོན་འགྱུར་བྱེད་རྒྱུ་དེར་ད་དུང་ཡང་དུས་ཡུན་ངེས་ཅན་ཞིག་བརྒྱུད་དགོས་འདུག འདི་ལ་ཡང་རྒྱུ་རྐྱེན་མེད་པ་མ་ཡིན་ཏེ། བོད་ཁུལ་དུ་འབྲིང་རྒྱུགས་དང་མཐོ་རྒྱུགས་སུ་དབྱིན་ཇིའི་བསླབ་འབྲས་ལ་དོ་སྣང་བྱས་པ་མི་འདང་པས། རང་སྐྱོང་ངམ་འདེམས་སྐྱོང་ཙམ་གྱི་གནས་སུ་གྱུར་ཡོད་ལ། ས་ཁུལ་ཁ་ཤས་ཀྱི་སློབ་ཆུང་དུ་ད་དུང་ཡང་དབྱིན་ཇིའི་བསླབ་ཚན་བཀོད་སྒྲིག་བྱས་མེད་པ་བཞིན་ནོ། ཡང་ས་ཁུལ་ཁ་ཤས་སུ་བསླབ་ཚན་ཙམ་བཀོད་སྒྲིག་ཡོད་ཀྱང་། བསླབ་དེབ་ཀྱི་ནང་དོན་ཡུལ་སྐོར་རིག་གནས་དང་མི་འཚམ་ཞིང་རང་རྒྱལ་གྱི་ནང་སའི་རྒྱ་དབྱིན་སྐད་གཉིས་ཀྱི་སློབ་གསོ་གཞིར་བཞག་བྱས་འདུག་པས། རྒྱ་ཡིག་བྱང་མ་ཆུབ་པའི་སྔོན་ལ་རྒྱ་ཡིག་གིས་འགྲེལ་བའི་དབྱིན་ཡིག་ཅིག་སློབ་པ་ནི་[9] བོད་ཁུལ་གྱི་སློབ་མར་མཚོན་ན་དཀའ་བའི་གནད་དུ་གྱུར་ཡོད་ལ། སྤྲོ་འཕེལ་དང་ཡར་སྐྱུལ་གྱི་སེམས་ཤུགས་ཀྱང་མེད་པར་བྱེད། ཀུན་གྱིས་ཤེས་གསལ་ལྟར། བོད་ཁུལ་དུ་དམའ་འབྲིང་ནས་མཐོ་འབྲིང་དང་། མཐོ་འབྲིང་ནས་སློབ་ཆེན་ (བོད་དབྱིན་ཆེད་ལས་ཕུད་པའི) བར་ཁྲིད་པའི་དབྱིན་ཡིག་སློབ་ཁྲིད་ཀྱི་ནང་དོན་རྣམས་སྤྱིའི་ཆ་ནས་གཅིག་འདྲ་ལྟ་བུ་ཆགས་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནམ། དེར་བརྟེན། བོད་དབྱིན་སྐད་གཉིས་ཞེས་བོད་ཀྱི་སློབ་མས་དབྱིན་ཡིག་དེ་ཕ་སྐད་ལ་བརྟེན་ནས་བསླབ་རྒྱུ་ནི་སྤྱིར་ཕྱི་ཡིག་སློབ་པའི་རམ་འདེགས་བཟང་ཤོས་ཤིག་དང་དངོས་ཡོད་ཉམས་མྱོང་དུ་གྲུབ་ཡོད་ཀྱང་། སློབ་

9 བོད་ཁུལ་དུ་སློབ་གྲྭ་ཆེ་འབྲིང་ཆུང་གསུམ་གྱིས་བཀོད་པའི་དབྱིན་ཡིག་བསླབ་གཞི་ནི་དམིགས་བསལ་ཅན་རེ་འགའ་མ་གཏོགས་སློབ་གྲྭ་གཞུང་ནས་གཏན་འབེབས་གནང་བའི་རྒྱ་དབྱིན་སྐད་གཉིས་ཟུང་ལས་བསྒྲིགས་པའི་བསླབ་གཞི་འམ་དེ་དང་འབྲེལ་བའི་རམ་འདེགས་དཔྱད་ཡིག་རྣམས་ཡིན་ཏེ། དཔེར་ན། བསླབ་གཞིའི་ནང་གི་ཐ་སྙད་དང་བརྡ་སྤྲོད་ནི་རྒྱ་ཡིག་གི་འགྱུར་དང་འགྲེལ་བ་ཡིན་པས། དབྱིན་ཡིག་སློབ་ཁྲིད་ནི་རང་བཞིན་གྱིས་ལོ་ཙཱའི་སློབ་ཁྲིད་ལྟ་བུ་ཆགས་ཡོད།

གསོའི་སློབ་གཞི་གསར་བ་འདིའི་མིང་དེ་དོན་དུ་གྱུར་ཚུལ་ནི་མིག་སྔར་མངོན་འགྱུར་བྱུང་མེད་སྟབས། ད་ནི་བོད་དབྱིན་སྐད་གཉིས་སློབ་གསོ་ཞིག་གླིང་དགོས་ན། མདོ་སྨད་ཡུལ་དུ་སྐབས་ཤིག་ལ་དར་བ་ཚེས་བཟང་ཞིང་། ཐོག་མར་གཞུང་གི་སློབ་བཀོད་མིན་པའི་བོད་དབྱིན་ཚེད་ལས་འདི་མ་གཏོགས་གཞན་མེད་དོ།།

གཉིས་པ། མདོ་སྨད་ཡུལ་དུ་དར་བའི་བོད་དབྱིན་ཚེད་ལས།

མདོ་སྨད་ཡུལ་གྱི་བོད་དབྱིན་ཚེད་ལས་འདིའི་ཐོག་མའི་མིང་ལ་བོད་དབྱིན་འཛིན་གྲྭ་ཞེས་བཏགས་ཤིང་། ཨ་རིའི་སློབ་གསོ་བ་ཁེ་ལྷུན་ཟེ་ཏོར་ཁྲི་དང་ས་གནས་བོད་རིགས་མཐོང་རྒྱ་ཅན་འགས་མཉམ་དུ་བསྐྲུན། སྤྱི་ལོ་ 1997 ལོར་མདོ་སྨད་ཟི་ལིང་དུ་མགོ་ལོག་ཁུལ་དང་ཡུལ་ཤུལ་ཁུལ་གྱི་དགེ་འོས་སློབ་གྲྭ་[10] གཉིས་ནས་བསྡུས་པའི་སློབ་ཕྲུག་སུམ་ཅུ་ཡས་མས་ཀྱིས་གྲུབ་པའི་བོད་དབྱིན་འཛིན་གྲྭ་དང་པོ་དེ་ཐོག་མར་འཛུགས་པའི་སྟབས་འགྲིག འཛིན་གྲྭ་དེར་སློབ་ཕྲུག་ཇི་ལྟར་བསྡུས་པ་དང་རིམ་གྱིས་བོད་དབྱིན་སློབ་གསོའི་སློབ་གཞིའི་ཐད་ལ་འཕེལ་འགྱུར་ཆེན་པོ་བྱུང་བ་དེ་དག་གཞན་དུ་སྨྲོས།།

གཅིག བོད་དབྱིན་ཚེད་ལས་དགེ་རྒན་གྱི་སྐོར།

དེ་སྔོན་གྱི་བོད་དབྱིན་འཛིན་གྲྭའི་དགེ་རྒན་རྣམས་ནི་དབྱིན་ཇི་བེད་སྤྱོད་གཏོང་བའི་རྒྱལ་ཁབ་དག་ནས་འབྱོར་བ་སྟེ། ཨ་རི་དང་། ཨོ་ཟེ་ཁྲི་རེ་ལི་ཡ། ཉེའུ་ཟེ་ལན་ཊི། ཁ་ན་ཌ། དབྱིན་ཇི་སོགས་ནས་ཡིན་ཞིང་། བོད་དབྱིན་འཛིན་གྲྭའི་སློབ་མར་ཁོང་ཚོས་དང་བླངས་སྒོས་དབྱིན་ཇི་སློབ་ཁྲིད་གནང་། དང་བླངས་དགེ་རྒན་དེ་རྣམས་མདོ་སྨད་ཀྱི་ཡུལ་འདིར་སྡོད་ཡུན་ལ་ངེས་གཏན་མེད་དེ། དུས་ཡུན་ཐུང་བ་ནི་སློབ་སྐབས་གཅིག་གམ་རིང་བ་ནི་ལོ་འགའ་ཤས་སྡོད་མཁན་ཡང་ཡོད། ཁོང་ཚོས་སློབ་ཁྲིད་བྱེད་ཡུན་གྱི་འཛད་གྲོན་ཡོད་ཚད་རང་ཉིད་ལ་བརྟེན་པའམ་སོ་སོའི་རྒྱལ་ཁོངས་སམ་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཐེབས་རྩ་ཚོགས་པ་རྣམས་ཀྱིས་གནང་བར་བཤད། དང་བླངས་དགེ་རྒན་གྱི་གྲངས་ཚད་ཆེས་མང་བའི་སྐབས་སུ་སློབ་སྐབས་གཅིག་ལ་དགེ་རྒན་བཅུ་ལྷག་ཡོད་ལ། ཆེས་ཉུང་དུས་ཀྱང་ལྔའམ་དྲུག་ལས་ཉུང་བར་ཕྱིན་སྐྱོང་མེད། དེ་ནི་བསྡུད་མར་ལོ་བཅུ་ཡས་མས་སུ་རྒྱུན་སྲིང་ཐུབ་པ་བྱུང་བས། བོད་དབྱིན་འཛིན་གྲྭ་གཙོ་བོར་གྱུར་པའི་བོད་ཀྱི་སློབ་མས་དབྱིན་ཇི་སློབ་པར་མཐུན་རྐྱེན་དང་བོད་ཁུལ་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་ཟབ་ཞུགས་ཐད་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པའི་གོ་སྐབས་བསྐྱལ་བ་མ་

10 མཚོ་སྔོན་གྱི་ཁུལ་གཞན་དག་དང་འདྲ་བར་དེ་སྔོན་གྱི་ཁུལ་སོ་སོའི་མི་རིགས་དགེ་འོས་སློབ་གྲྭ་དང་བོད་ཡིག་མཐོ་འབྲིང་རྣམས་གཅིག་སྡུད་བྱས་ཟིན་པ་དེ་ད་ལྟའི་ཁུལ་སོ་སོའི་མཐོ་རིམ་སློབ་འབྲིང་དག་ཡིན།

ཟད། བོད་ཁུལ་གྱི་དབྱིན་ཇི་སློབ་གསོའི་བྱ་བཞག་དེ་རྣམ་པ་གསར་བ་ཞིག་དང་མཐོ་རླབས་གསར་བ་ཞིག་ཏུ་སླེབས།

བོད་དབྱིན་འཛིན་གྲྭའི་ཕྱི་གླིང་དགེ་རྒན་རྣམས་ཀྱིས་ནམ་རྒྱུན་སློབ་ཁྲིད་ལ་འབད་པའི་ཤོར་དུ་གུང་གསེང་གི་ཆུ་ཚོད་སྤྲུད་ནས་སློབ་མར་སློབ་གསོའི་སྦྱོང་བརྡར་སྤེལ་བ་དང་། བོད་ཀྱི་ཞིང་ཕྱོགས་ས་ཁུལ་ཁག་ཏུ་འཚོ་བར་ཟབ་ཞུགས་སློས་རིག་གནས་རྒྱུས་ལོན་སོགས་སྐད་རིགས་ཞིབ་འཇུག་ཀྱང་བྱེད། གཞན་བོད་དབྱིན་འཛིན་གྲྭའི་ཕྱི་གླིང་དགེ་རྒན་རྣམས་ནི་དང་བླངས་སློབ་ཁྲིད་བྱེད་མཁན་ཙམ་གྱིས་ཡུལ་འདིར་འཁོར་བ་ཞིག་མ་ཡིན་ཏེ། ཁོང་ཚོས་ཐོག་མར་དྲ་ལམ་ཡིག་ཟམ་བརྒྱུད་དེ་རེ་ཞུ་བྱེད་དགོས་པ་ལས་བདམས་ཐོན་བྱུང་བ་ཡིན། བོད་ཁུལ་དུ་འཁོར་བ་ཡང་དབྱིན་ཇིའི་སློབ་གསོ་ལ་ཤུགས་བརྐྱག་རྒྱུ་ཁོ་ན་ལས་ཆོས་སྤེལ་བྱ་འགུལ་སོགས་སྒྲུབ་པའི་དམིགས་ཡུལ་ཅན་མ་ཡིན་ཏེ། དེ་ནི་ཉིན་ཞིག་ཕྱི་གླིང་དགེ་རྒན་ཞིག་ལ་སློབ་མ་ཚོས་ཁྱེད་རང་དང་ཐོག་ཟེ་ལིང་གནམ་གྲུ་འབབ་ཐང་ལ་འཁོར་བ་དང་དགེ་རྒན་ཁེ་ལྷུན་ཁྱེད་རང་བསུ་རུ་སླེབས་སྐབས། ཁོང་གིས་དང་པོར་ཁྱེད་ལ་ཅི་ཞིག་བརྗོད་བྱུང་ཞེས་དྲིས་པར། དགེ་རྒན་དེས་ཁོང་གིས་དང་པོར་འདྲི་རྒྱུ་དེ་ང་ལ་ཆོས་དད་ཡོད་མེད་དེ་རེད་ཅེས་ཀུ་རེ་རྩོལ་གྱིས་གསུངས་བྱུང་། འདི་ནི་ཅུང་བློ་ཡུལ་ལས་འདས་པའི་ལན་ཞིག་ཡིན་ཏེ། ཀུ་རེ་རྩོལ་གྱི་དྲིས་ལན་འདེབས་སྐབས་དེའི་ཕྱི་གླིང་དགེ་རྒན་ཚོ་སློབ་གསོ་སྤེལ་མཁན་ཤ་སྟག་ཡིན་པ་ལས་རང་རང་སོ་སོའི་ཆོས་ཀྱི་དད་མོས་སྤེལ་མཁན་ཡིན་མི་འོས་པའི་བོད་དབྱིན་ཆེད་ལས་པ་རྣམས་ཀྱི་འདོད་འདུན་དེ་མཚོན་པར་བྱེད་ལ། སློབ་མ་ཚོས་ཀྱང་དེ་ལ་དོ་སྣང་ཆེན་པོ་བྱེད་པའི་སེམས་ཚོར་ཤེས་ཡོད་པའི་བརྡ་རུ་གསུངས་པ་ཞིག་རེད།

བགྲང་བྱ་བཅུ་ཕྲག་གཅིག་གི་སློབ་གསོའི་བརྒྱུད་རིམ་བརྒྱུད་མཐར། དེ་སྔའི་བོད་དབྱིན་འཛིན་གྲྭ་ཐོག་མར་འཛུགས་དུས་ཀྱི་དགོངས་དོན་གཅིག་སྟེ། རིམ་གྱིས་ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་དང་བླངས་དགེ་རྒན་གྱི་ཁ་གྲངས་ཉུང་བར་ཆགས་ཚེ། དེར་བོད་ཁུལ་དབྱིན་ཡིག་སློབ་གསོའི་གནས་བབ་ལ་བསམ་ཤེས་བྱེད་པའི་ས་གནས་རང་གི་མི་ཡིས་དབྱིན་ཡིག་སློབ་གསོའི་རྒྱུན་སྐྱོང་དགོས་པ་ལྟར། ཕྱིས་ཀྱི་འགྱུར་ལྡོག་གི་དབང་གིས་སྤྱི་ལོ་ 2015 ལོར་སླེབས་དུས་ཕྱི་གླིང་དགེ་རྒན་གཅིག་དང་ས་གནས་དགེ་རྒན་བཅུ་ཡིས་དེ་སྔའི་ཚབ་བྱེད་དགོས་པ་ཞིག་བྱུང་ཡོད་ལ། འདི་ཡིས་དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་པའི་སྔོན་ལ་མཚོ་སྔོན་དུ་བོད་རིགས་ཡིན་ཞིང་བོད་ཡིག་འབྲི་ཀློག་ལ་ཐོགས་རྡུགས་མེད་པ་མ་ཟད། དངོས་གཞིའི་ཆེད་ལས་ནི་དབྱིན་ཇི་ཡིན་ལ་དབྱིན་ཡིག་སློབ་ཁྲིད་ཀྱི་

ལག་རྟགས་ཐོབ་པའི་ཆ་རྐྱེན་ཅན་གྱི་བོད་པ་གཅིག་ཀྱང་མེད་པའི་[11] སྟོང་ཆ་བསྐངས་འདུག

གཉིས། བོད་དབྱིན་ཆེད་ལས་ཀྱི་སློབ་མའི་སྐོར།

བོད་དབྱིན་འཛིན་གྲྭར་སློབ་མ་བསྡུས་པའི་གནས་ཚུལ་ལ་རིམ་གྱིས་འགྱུར་ཟློག་བྱུང་ཡོད་དེ། གོང་དུ་གླེང་བ་བཞིན། ཐོག་མའི་འཛིན་གྲྭ་དེ་ནི་མཚོ་སྔོན་གྱི་མགོ་ལོག་དང་ཡུལ་ཤུལ་ནས་བསྡུས་པ་ཡིན་ཡང་། དེའི་རྗེས་ཀྱི་ལོ་སྟེ་ 1998 ནས་བཟུང་མཚོ་སྔོན་གྱི་བོད་ཁུལ་རེའི་དགེ་འོས་སློབ་གྲྭ་ནས་མཐོ་གཅིག་རིམ་པའི་སློབ་མ་ལྔ་རེ་བསྡུས་ཏེ་ལོ་རེར་སློབ་མ་སུམ་ཅུའི་ཚད་ཀྱི་འཛིན་གྲྭ་གཅིག་རེ་བསྒྲུབས་པ་དང་། དེ་ནས་བཟུང་བོད་དབྱིན་འཛིན་གྲྭ་བཅུ་ཐེངས་ལྔ་བའི་བར་དུ་ཁེ་ཤུན་ཟི་ཧོར་ཁྲི་སློབ་མ་བསྡུ་བའི་ཡུལ་དངོས་སུ་ཕེབས་ནས་སློབ་བསྡུའི་ལས་དོན་བསྒྲུངས།

སྤྱི་ལོ་ 2001 ལོའི་སྐབས་ལྔ་བའི་འཛིན་གྲྭ་ནས་བཟུང་བོད་དབྱིན་འཛིན་གྲྭའི་སློབ་མའི་ཁྱབ་ཁོངས་རྒྱ་བསྐྱེད་ཅིང་རང་རྒྱལ་གྱི་བོད་ཁུལ་ཞིང་ཆེན་ལྔའི་སློབ་མ་བསྡུས། དེར་ཞིང་ཆེན་རེ་ནས་མི་གྲངས་ཏྭ་ཅང་ཞུང་ངུ་རེ་མ་གཏོགས་བསྡུ་ཐུབ་མེད་ནའང་། མི་རིགས་དང་ས་མཚམས་ཀྱི་དབྱེ་བ་མེད་པར་བོད་རྒྱ་སྐད་གཉིས་ཀྱི་ཚུ་ཚད་ནི་མཐོ་འབྲིང་དང་པོའི་ཚད་ལ་སླེབས་ཤིང་དབྱིན་ཡིག་ལ་འཇུག་པའི་ལས་དང་པོ་བ་རྣམས་བསྡུས་པ་རེད། ཡང་སྔོན་གྱི་འཛིན་གྲྭའི་གྲངས་ཀ་ལོ་རེར་གཅིག་ནས་གཉིས་སུ་འཕར། དེ་ལས་གཞན་འཛིན་གྲྭ་སྔོན་མ་རྣམས་ལོ་རེར་རིམ་གྱིས་ལོ་གསུམ་གྱི་བསླབ་ཚད་མཇུག་རྫོགས་ཤིང་བོད་དབྱིན་ཆེད་སྦྱོང་དུ་འཛིན་གྲྭ་འཕར་བས། སློབ་མ་སྤྱིའི་གྲངས་ཀ་མང་བར་འཕེལ། དེ་བས་དེ་སྔོན་གྱི་བསླབ་ཚད་ལོ་གསུམ་ཡིན་པའི་དབྱིན་ཡིག་གྲ་སྒྲིག་འཛིན་གྲྭ་ཐོན་རྗེས་ཀྱི་བསླབ་ཚད་ལོ་གཉིས་ཅན་གྱི་འཛིན་གྲྭ་གོང་མ་རྣམས་ལ་བོད་དབྱིན་ཆེད་སྦྱོང་ཞེས་འབོད།

ཆེད་སྦྱོང་འདི་ནི་བོད་ཁུལ་དུ་མདོ་དབུས་ཁམས་གསུམ་མམ་ཞིང་ཆེན་ལྔའི་སློབ་མ་མཉམ་དུ་བསྡུས་པའི་བོད་དབྱིན་གྱི་ཆེད་སྦྱོང་ཐོག་མ་དེ་ཡིན་ལ་གཅིག་པུའང་ཡིན། འདིར་དབྱིན་ཡིག་ཙམ་མ་ཟད། མདོ་དབུས་ཁམས་གསུམ་གྱི་ཁ་སྐད་ཕན་ཚུན་སྦྱོང་བའི་གོ་སྐབས་ཡང་ཡོད་པ་ཡིན། སྐབས་དེའི་བོད་དབྱིན་སློབ་

11 སྤྱི་ལོ་ 2003 ལོར། ཟུ་ཧོར་ཁྲི་དང་ཞང་གཉིས་ཀྱིས་གསུངས་པར་ནྟེ་ཧྣེ་ཁླ་ཁི་ལོ་ཊླི་དང་ཨེ་ལི་ན་སླ་ཁིན་ལེ་གཉིས་ཀྱི་ཞིབ་འཇུག་ལས་ཞེས།

གསོའི་ཐུན་མིན་གྱི་ཁྱད་ཆོས་ནི་བོད་ཁུལ་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་ཕྱོགས་སོར་ཁྱབ་ཡོད་པས། ཡུལ་ཕྱོགས་སོ་སོ་ནས་སློབས་ཤིང་ཆེད་ལས་འདིའི་ནང་དུ་ཞུགས་པར་རེ་འདུན་ཞུ་བའི་སློབ་གཉེར་བའང་བྱུང་བའི་ཚོགས་བཞིན་འཁོར་སོད། ཆེད་ལས་ཀྱི་སྒྲིག་འཛུགས་དང་སྟུས་ཚད་ཁག་ཐེག་བྱེད་ཆེད། ཕྱོགས་ཡོངས་ཀྱི་རེ་ཞུ་བར་སློབ་ཕྱིའི་མི་སྙེར་རང་སྐྱོང་གི་གོ་སྐབས་ཤིག་བསྐྲུན་པའམ་ཕྱིར་འགྲོ་བ་ལས་ཐབས་མ་མཆིས། བར་སྐབས་ཤིག་རིང་ཆེད་ལས་འདི་ནི་སློབ་མ་ལས་གཞན་ད་དུང་དགེ་རྒན་མང་པོ་ཞིག་གིས་དབྱིན་ཡིག་ཟབ་སྦྱོང་གནང་སར་ཡང་ཞུར་སྐྱོང་། དེ་ཡང་འདིར་མི་རིགས་གཞན་དང་རྒྱལ་ཁོངས་ཀུན་གྱིས་དབྱིན་ཡིག་སྦྱོང་བ་དང་སྦྱོང་བར་ཤུགས་བརྒྱབ་པ་མཐོང་བས། རང་ཅག་གིས་ཀྱང་དེ་ལྟར་སྦྱབ་འོས་ཞེས་པ་མ་ཡིན་པར། ཞིབ་འཇུག་པ་ཇོ་ཟེ་ནོ་ཟེ་ཡིས་གསུངས་པ་ལྟར་[12] དེང་གི་དུས་འདིར་སྐད་ཡིག་ཅིག་སྦྱོང་བ་ནི་ཕན་ཚུན་གོ་བརྡ་སྤྲོད་པའི་ལག་ཆ་ཙམ་མ་ཡིན་པར་མི་ཚེ་ཁ་ཕྱོགས་ཤིག་གཏན་འབེབས་བྱེད་པའི་རྒྱུ་རྐྱེན་དུ་གྲུབ་ཡོད་པ་དང་། རྒྱལ་ཁོངས་དང་མི་རིགས་གཞན་དག་ལ་ཞིབ་དཔྱོད་བྱེད་པའི་འཛོན་ནུས་ཤིག་གི་སྔོན་འགྲོའི་ཆ་རྐྱེནའང་ཡིན་པ་དཔེར་ན། རྒྱལ་སྤྱིའི་ཁྱབ་ཁོངས་སུ་བོད་རིག་པའི་སྐོར་གྱི་ཕྱག་དེབ་དང་དཔྱད་རྩོམ་ལེགས་གྲས་མང་པོ་ཕྱི་ཡིག་ནང་དུའང་བཏོན་འདུག་ལ། ཁྱད་པར་དུ་དབྱིན་ཡིག་ནང་བྲིས་པ་མང་། དེ་བས་དེང་གི་དུས་འདིར་དབྱིན་ཇི་སྦྱོང་བ་དེ་མདོར་ན་བྱ་བཞག་སྣ་ཚོགས་ཤིག་ལ་འཇུག་ཐུབ་པའི་འཛོན་ཐང་སྦྱོང་བ་ཡིན་ནོ། །

གསུམ། བོད་དབྱིན་ཆེད་ལས་ཀྱི་བསླབ་གཞི་དང་སློབ་ཁྲིད་ཀྱི་སྐོར།

བོད་དབྱིན་ཆེད་ལས་ཀྱི་བསླབ་ཚན་ལ་ཐོག་མའི་བོད་དབྱིན་གྲྭ་སྒྲིག་འཛིན་གྲྭའི་སྐབས་སུ། གཙོ་བོར་དབྱིན་ཡིག་དང་བོད་ཡིག་ལས་གཞན་རྒྱ་ཡིག་དང་རྩིས་རིག གློག་ཀླད་ཀྱི་རྨང་གཞིའི་སློབ་ཁྲིད་བཅས་ཡོད་ནའང་། ཆེད་སྦྱོང་གི་རིམ་པར་འཕར་རྗེས་བོད་རྒྱ་དབྱིན་གསུམ་སྐད་ཡིག་གཙོ་བའི་སློབ་ཁྲིད་ལས་མེད་ལ། བདུན་ཕྲག་གཅིག་གི་སློབ་ཁྲིད་མང་ཤོས་དེ་དབྱིན་ཇིའི་སློབ་ཁྲིད་ཡིན་པ་རེད། ཐོག་མར་ཆེད་ལས་འདི་ནི་བོད་ཁུལ་གྱི་བོད་དབྱིན་ཆེད་ལས་དང་པོ་དེ་ཡིན་པས། འདི་ལ་འོས་ཤིང་འཚམ་པའི་དབྱིན་ཡིག་ཆེད་སྦྱོད་ཀྱི་བསླབ་དེབ་མེད་པ་དང་། ཪོ་དམ་གྱི་ཆ་ནས་སྙེར་ཚུགས་ཡིན་པས། དབྱིན་ཇི་བསླབ་གཞིའི་རྒྱུ་ཆ་དག་སློབ་དཔོན་ཁེ་ཕུན་དང་ཕྱི་གླིང་དགེ་རྒན་ཚོགས་པས་འཛིན་གྲྭ་རིམ་པའི་དབྱིན་ཡིག་གི་ཆུ་ཚད་ལྟར་འོས་སྦྱོར་དང་རང་འདེམས་བྱས་པ་དེ་ཡིན།

---

[12] ཧྣེ་ཧྥེ་ཁྲ་ཁི་ལོ་ཊླི་དང་ཨེ་ལེ་ནཱ་སཱ་ཁིན་ལེ་གཉིས་ཀྱི་དཔྱད་རྩོམ་ *A Space for the Possible* ཞེས་པར་གསལ།

ཕྱིས་སུ་སློབ་མ་རྣམས་ལ་གུང་གསེང་སྐབས་སུ་སོ་སོའི་ཕ་ཡུལ་གྱི་དམངས་ཁྲོད་ངག་རྒྱུན་དང་ཡུལ་སྲོལ་སྒོར་གྱི་རྒྱུ་ཆ་འཚོལ་སྡུད་བྱེད་པར་སྐུལ་ཞིང་། བཙལ་བའི་རྒྱུ་ཆ་ཕོན་ཆེ་བ་རྣམས་ཐོག་མར་བོད་ཡིག་ཏུ་ཕབ་པ་དང་དེ་ནས་དབྱིན་ཡིག་ལ་བསྒྱུར། རྗེས་སུ་དགེ་སློབ་ཡོངས་ནས་ཞུ་དག་རབ་དང་རིམ་པ་བརྒྱུད་མཐར་སྒྲ་དང་གཟུགས་ལ་ཕབ་ནས་རང་གི་བསླབ་གཞི་རང་གིས་བསྒྲིགས་པ་དང་། དེ་དག་ཡང་ལས་ཞོར་ལ་ཤེས་སུ་འཇུག་པར་སྐུལ་བས། ཡུན་གྱིས་བསླབ་པའི་རྒྱུ་ཆ་སྣ་མང་དུ་གྱུར་བ་དེ་དག་བོད་ཁུལ་གྱི་སློབ་གྲྭ་གཞན་དག་གི་དབྱིན་ཡིག་བསླབ་དེབ་གཙོ་གྲས་སུ་ཡང་གྱུར་ཡོད། བསླབ་གཞི་དེ་དག་གི་ཁྱད་ཆོས་ནི་དབྱིན་ཡིག་ཏུ་བསྒྲིགས་ཡོད་ཀྱང་ནང་དོན་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ཡིན་ལ། བརྡ་སྤྲོད་སོགས་བོད་ཡིག་གིས་གསལ་བཀྲོལ་བྱས་ཡོད་པས། བོད་ཁུལ་སློབ་མའི་ཆུ་ཚད་དང་མཐུན་ཞིང་མི་རིགས་རིག་གནས་ནང་དོན་མཚོན་པས་སློབ་སྦྱོང་ལ་སྤྲོ་བ་འཕེལ་བར་བྱས་ཡོད། སློབ་སྦྱོང་གི་རྒྱུ་ཆ་འདི་དག་ནི་རང་གི་རིག་གནས་ཉིང་བཅུད་དུ་བྱས་པའི་ (content-based courses) སྐད་ཡིག་སློབ་ཁྲིད་དུ་གཏོགས་ཤིང་། དེང་གི་གྲོང་ཁྱེར་དང་གྲོང་གསེབ་བར་དང་། རྒན་རབས་དང་གཞོན་རབས་བར། མདོར་ན་མི་རིགས་དང་རྒྱལ་ཁོངས་བར་གྱི་རིག་གནས་བརྗེ་རེས་ཀྱི་ཟམ་པ་ལྟ་བུ་དང་འགྱུར་ལྡོག་འགལ་ཟླ་ཅན་གྱི་འཕེལ་རྒྱས་ཁྲོད་སྙོམ་སྒྲིག་གི་ལས་ཀའི་ནུས་པ་གལ་ཆེན་བཏོན་དང་འདོན་བཞིན་ཡོད། རྗེས་སུ་སློབ་མའི་དབྱིན་ཡིག་གི་ཆུ་ཚད་མཐོ་རུ་ཕྱིན་པ་དང་བསྟུན་ནས་དེར་མཐུན་གྱི་བསླབ་གཞི་སྒྲིག་པའི་འཆར་གཞི་བཀོད་པ་མ་ཟད། རིག་ཚན་སོ་སོའི་ངོ་སྤྲོད་ལས་འགོ་བཙམས་པ་སྟེ། སྤྱི་ཚོགས་རིག་པ་དང་། མིའི་རིགས་རིག་པ། མི་ཚེ་བྱུང་བ་བརྗོད་པ་སོགས་བསླབ་ཚན་བཀོད་སྒྲིག་སྒོས་སློབ་གསོའི་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་རྣམ་པ་གོང་དུ་སྤེལ་བར་ཡང་ནུས་པ་གལ་ཆེན་ཐོན། བསླབ་དེབ་དེ་དག་ནི་ཉེ་སྔོན་མདོ་ཁམས་བོད་ཁུལ་གྱི་བོད་དབྱིན་སྐད་གཉིས་ལ་སྤྱོད་པའི་སློབ་སྦྱོང་རྒྱུ་ཆ་གཙོ་གྲས་སུ་གྱུར་ཡོད།

བོད་དབྱིན་ཆེད་ལས་ཀྱི་ཕྱི་གླིང་དགེ་རྒན་རྣམས་ཀྱིས་སློབ་མའི་སློབ་སྦྱོང་ལ་བླ་ལྷག་གིས་སྐུལ་སློང་བྱེད་པ་ཡིན། སློབ་ཁྲིད་ཀྱི་ཐོན་ལ་སློབ་མར་དགེ་རྒན་སོ་སོས་སྐུལ་བའི་ལྟ་གློག་ལས་བྱ་ཕོན་ཆེན་ཡོད་པ་དང་། སློབ་ཁྲིད་རེ་རེར་ཞུང་མཐར་ཡང་སློབ་མ་རེ་ལ་དྲི་བ་རེ་འདོན་སྲིད་པས། སློབ་མས་སྤོབས་པ་ཆེར་བསྐྱེད་ཀྱིས་འཆད་པ་དང་གློག་འདོན་བྱེད་པའི་རྒྱུན་སྲོལ་ལག་བསྟར་བྱེད་པ་ཡིན། གལ་ཏེ་སློབ་མས་བཤད་པའམ་ཀློག་པ་དེ་དགེ་རྒན་གྱིས་མ་ཐོས་པ་ཡིན་ན། རྒན་ལགས་ནས་རང་ཉིད་ཀྱི་རྣ་བ་ལག་པས་སྐོར་བའི་བཟོ་ལྟ་ཞིག་སྟོན་གྱིན་གཟབ་ནན་ངང་སློབ་ཕྲུག་གིས་བསྐྱར་བཤད་བྱེད་དགོས་པའི་བརྡ་སྟོན་པ་ཡིན། སྐད་ཡིག་སློབ་པའི་

གཞི་རྩའི་ནུས་པ་འདོན་སྤེལ་བྱེད་ཐབས་བཞི་སྟེ། འཆད་ཉན་འབྲི་གློག་བཞི་ནི་སློབ་ཁྲིད་གཅིག་ལ་འང་མི་ཆད་པར་མངོན་དུ་གྱུར། ཚོ་ཆུང་གྲོས་བསྡུར་ཚུལ་གྱིས་སློབ་སྦྱོང་བརྗེ་རེས་བྱེད་པ་ནི་རྒྱུན་གཏན་གྱི་གོམས་སྲོལ་ལྟ་བུར་ཆགས་ཡོད། དེ་ནི་སློབ་མ་རྣམས་ཀྱིས་ལྟ་གློག་གི་ལས་བྱ་དུས་ལྟར་བསླག་ཚར་ཡོད་མེད་དང་དོན་གོ་ཡོད་མེད་ལ་དཔྱད་པའི་ཐབས་ལམ་ཞིག་ཀྱང་རེད། སློབ་ཕྱིའི་དུས་ཚོད་དུ་ནམ་རྒྱུན་སློབ་མ་རྣམས་ལ་སྐྱུལ་སློང་སྒོས་ཕན་ཚུན་རོགས་རེས་ཀྱིས་སྦྱོང་བའི་དོན་ཀུན་འགྲུབ་པར་བྱེད་ནའང་། སློབ་ཁྲིད་དངོས་ཀྱི་སྐབས་སུ་སློབ་མས་རྒྱ་སྐད་དམ་བོད་སྐད་ཀྱིས་གོ་བརྡ་སྤྲད་མི་ཆོག་པ་ནི་དབྱིན་སྐད་མཐོར་འདེགས་ཡོང་བའི་ཆེད་དུ་ཡིན། སློབ་མ་རྣམས་ལ་ཐོག་མར་སྐད་རིགས་ཀྱི་སྦྲོ་བ་རྒྱས་སླད་དང་དགེ་རྒན་གྱིས་ནམ་རྒྱུན་སློབ་མ་བོས་ཏེ་དྲི་བ་འདོན་དགོས་པས། ཕྱི་གླིང་དགེ་རྒན་གྱིས་སློབ་མའི་མིང་ཡིད་ལ་འཛིན་བདེ་བའི་སླད་དུ་དབྱིན་ཡིག་གི་མིང་བཏགས་ཏེ་དབྱིན་ཡིག་སློབ་ཁྲིད་སྐབས་སུ་དབྱིན་ཇིའི་མིང་གིས་འབོད་པ་རེད། དེ་ལྟར་སློབ་སྐབས་གཅིག་གི་མཇུག་མཐའི་ཡིག་ཚད་དེའང་རྒྱུན་གཏན་གྱི་སློབ་སྦྱོང་རྣམ་འགྱུར་དང་། ཚོ་ཆུང་མཉམ་ཞུགས་བརྗེ་རེས་ཀྱིས་བརྒྱ་ཆའི་བདུན་ཅུ་ཙམ་ཟིན་ཞིང་། ཡིག་རྒྱུགས་ཀྱིས་དེ་འཕྲོས་རྣམས་ཟིན་པར་བྱེད། སློབ་ཁྲིད་སྐབས་སུ་སློབ་མ་གཙོ་བོར་འཛིན་པའི་སློབ་གསོའི་རྣམ་པ་ (Learner- centered Teaching Model) ཆགས་ཡོད་པའི་ཐད་ལ་ཐེངས་ཤིག་སློབ་དཔོན་ཁེ་ལྷུན་ལ་གཞན་གྱིས་དྲིས་པར་གསུངས་རྒྱུར། ངའི་ནམ་རྒྱུན་གྱི་སློབ་ཐུན་གཅིག་དུས་ཚོད་གཉིས་ཀྱི་རིང་ལ་ཡིན་ཡང་། རང་ཉིད་ནས་སྐར་མ་ཉི་ཤུའི་རིང་ལ་མ་གཏོགས་སྐད་ཆ་བཤད་ཀྱིན་མེད་ཅེས་ཟེར། དེ་བས་སློབ་ཐུན་གཅིག་གི་དུས་ཚོད་ཀྱི་དྲུག་ཆའི་ལྔ་ནི་སློབ་མས་བཀོལ་བའི་གོ་སྐབས་སུ་གནང་ཡོད་པ་ཤེས་ཐུབ།

དེ་ཡང་བོད་ཁུལ་གྱི་སློབ་གསོ་གཅིག་གྱུར་མིན་པས། བོད་དབྱིན་འཛིན་གྲྭར་ཞུགས་པའི་སློབ་མའི་དང་ཐོག་གི་དབྱིན་ཡིག་ཤེས་ཚད་མི་འདྲ་བ་ཆགས་ཡོད། དེ་འདྲའི་ཤེས་ཚད་མི་མཉམ་པ་དག་མཉམ་དུ་འཇུག་ཆེད་སློབ་མར་གུང་གསེང་དང་གཟའ་མཇུག་གི་དུས་ཚོད་བཏོན་ཏེ་གསབ་སྦྱོང་སྤྲོད་པ་དང་། མདོར་ན་དགེ་རྒན་ཚོའི་ཁྱིམ་ནང་དུ་སློབ་ཁྲིད་བྱེད་པ། སློབ་མའི་དབྱིན་ཇིའི་ཁ་སྐད་ཡར་རྒྱས་དང་ལག་ལེན་དངོས་ཀྱི་ཁྲོད་དབྱིན་སྐད་བཀོལ་ཐུབ་པའི་ནུས་པ་གསོ་སྐྱོང་བྱ་སླད་སློབ་ཁང་དང་སློབ་ཁང་ཕྱི་རོལ་དུ་དབྱིན་སྐད་གླིང་ (English Corner) ཞེས་པའི་བྱ་འགུལ་ཆད་མེད་དུ་སྤེལ་བས། བར་སྐབས་ཤིག་ལ་མི་རིགས་གཞན་གྱི་དགེ་སློབ་དང་ཁྱིམ་བདག་རྣམས་ཀྱིས་ཡིད་སྨོན་དང་མིག་དཔེ་ལྟ་བའི་གནས་སུ་གྱུར་རྗོང་བ་སོགས་སློབ་མ་

གཙོ་བོ་ཡིན་པའི་སློབ་གསོའི་རྣམ་པ་མངོན་འགྱུར་བྱུང་།

བཞི། བོད་དབྱིན་ཆེད་ལས་དང་བོད་ཁུལ་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་སྐོར།

བོད་དབྱིན་ཆེད་ལས་ཀྱི་སློབ་གསོའི་ཁ་ཕྱོགས་གཙོ་བོ་གཅིག་ནི་སློབ་གྲྭར་སྦྱང་བའི་ཤེས་བྱ་དང་ལག་ལེན་གཉིས་མཉམ་འབྲེལ་ཡོང་བར་ཤུགས་སྣོན་རྒྱ་དེ་ཡིན། དེ་བས་གུང་གསེང་གི་སྐབས་སུ་དགེ་རྒན་གྱིས་སློབ་མར་སྤྲོན་ཐོན་འཕྲུལ་ཆས་ཀྱི་ལག་ཆ་གཡར་ནས་དམངས་ཁྲོད་དུ་ངག་རྒྱུན་དང་། ས་གནས་ལོ་རྒྱུས། མི་ཚེ་བྱུང་བ་བརྗོད་པ། ཡུལ་སྲོལ། གླུ་དང་གཞས་སོགས་བརྗོད་བྱར་གྱུར་པའི་རང་གི་རིག་གནས་སྐོར་བཅར་འདྲི་དང་། སྒྲ་དང་བརྙན་པར་སོགས་ཀྱི་ལས་ལ་སྐྱུལ་བ་མ་ཟད། ད་ལྟའི་བོད་ཁུལ་ཞིང་ཇྲོངས་ལྷའི་སློབ་ཆུང་དང་། སློབ་འབྲིང་། མཐོ་འབྲིང་མང་པོ་དང་། སློབ་ཆེན་འགའ་ཤས་ཀྱི་དབྱིན་ཡིག་དགེ་རྒན་ཁྲོད་བོད་དབྱིན་སྐད་གཉིས་སློབ་གསོའི་ལས་འགན་འཁུར་མཁན་མང་ཤས་ཀྱང་བོད་དབྱིན་ཆེད་ལས་ནས་མཐར་ཕྱིན་པ་རྣམས་ཡིན་ལ། བོད་ཁུལ་དབྱིན་ཡིག་སློབ་གསོའི་བརྟན་བརླིང་རང་བཞིན་དང་འཆམ་མཐུན་སྤྱི་ཚོགས་ལ་ནུས་པ་གལ་ཆེན་བཏོན་ཡོད།

མི་ནི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་འགྲོ་བ་ཞིག་ཡིན་ཕྱིན་ནམ་ཡང་སྤྱི་ཚོགས་དང་བྲལ་ཐབས་མེད་ལ། སྤྱི་ཚོགས་ལས་རིགས་ལ་ཞུགས་པའི་འཛོན་ནུས་གསོ་སྐྱོང་བྱེད་ཆེད། གུང་གསེང་གི་དུས་ཚོད་བཀོད་སྒྲིག་བརྒྱུད་ནས་བོད་དབྱིན་སློབ་མས་གཞན་ལ་སློབ་ཁྲིད་རྩ་འཛུགས་བྱས་ཤིང་། ཉམས་མྱོང་བསགས་པ་ནི་ཕྱོགས་གཅིག་ཏུ་བོད་ཁུལ་གཞི་རིམ་སློབ་གསོར་མིག་དཔེ་བསྟན་ཞིང་རོགས་རམ་བྱས་པ་ཡིན་ལ། ཕྱོགས་གཞན་ཞིག་ཏུ་སློབ་མས་མ་འོངས་པའི་ལས་གནས་འཚོལ་བར་རང་གི་འཛོན་ནུས་ལ་ཚོད་ལྟ་བྱས་པ་ལྟ་བུ་ཡིན།

དགེ་རྒན་གྱི་རྩ་འཛུགས་དང་སྐུལ་སློང་བརྒྱུད། སྐབས་དེར་བོད་དབྱིན་ཆེད་ལས་ཀྱི་སློབ་མ་རྣམས་ཀྱིས་རོང་འབྲོག་ཁུལ་གྱི་འཚོ་བའི་འཕེལ་རྒྱས་དང་རིག་གནས་སྲུང་སྐྱོབ་ལ་དམིགས་ཏེ། དབུལ་པོའི་ཁྱིམ་ལ་སྐྱོན་ཆས་ཀྱི་ཞལ་འདེབས་དང་། གཞི་རིམ་ས་ཁུལ་དུ་ལམ་སྐྲུན་པ། ཆུ་འཛིན་པ། ཉེ་འོད་ནུས་པའི་ལས་གཞི་སྒྲུབ་པ། དམངས་ཁྲོད་རིག་གནས་སྒྲ་བརྙན་ལེན་སོགས་རྒྱལ་སྤྱིའི་རྣམ་གྲངས་ལ་རེ་འདུན་ཞུ་བ་དང་། རྣམ་གྲངས་ཀྱི་ཆོག་མཆན་ཐོབ་རྗེས་དངོས་སུ་ལག་བསྟར་བྱེད་པ། རྗེས་ཀྱི་སྟན་ཞུ་བཅས་ལས་གཞིའི་བརྒྱུད་རིམ་ཡོད་ཚད་འགན་དུ་བླངས་པས། ས་གནས་ཡུལ་མི་དང་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཤེས་ལྡན་པའི་བར་འབྲེལ་ལམ་གྱི་ཟམ་པ་ལྟ་བུར་གྱུར་ཡོད།

༤། བོད་དབྱིན་ཚེད་ལས་དང་རྒྱལ་ཕྱི་ནང་གི་མཛའ་འབྲེལ།

བོད་དབྱིན་འཛིན་གྲྭའི་ཕྱི་གླིང་དགེ་རྒན་གྱིས་རྩ་འཛུགས་བྱས་པས། བསྟུད་མར་ལོ་མང་པོའི་རིང་ལ་རྒྱལ་སྤྱིའི་རིག་གནས་ཉམས་ཞིབ་པ་དང་། སློབ་གསོ་བ་མང་པོ་ཞིག་མདོ་སྨད་བོད་དབྱིན་ཚེད་ལས་ཀྱི་སྐད་གྲགས་གསན་ནས་ཉམས་མྱོང་བརྗེ་རེས་ཀྱི་ཚུལ་དུ་ཕྱོགས་བཞི་མཚམས་བརྒྱུད་ནས་འདིར་འདུས་མྱོང་ལ། བོད་དབྱིན་འཛིན་གྲྭའི་དགེ་སློབ་རྣམས་ཀྱི་རོགས་རེས་དང་ཕྱོགས་གཉིས་ནས་ཕན་ཚུན་ལ་སློབ་སྦྱོང་བྱས་པ་བརྒྱུད། སློབ་གྲྭའི་ནང་དུ་བོད་ཁུལ་སློབ་མའི་སློབ་སྦྱོང་གི་གནས་ཚུལ་ཙམ་མ་ཟད། སློབ་ཕྱིའི་བོད་ཁུལ་སྤྱི་ཚོགས་སུ་ཡང་ཡུལ་དངོས་རྟོག་དཔྱོད་སོགས་སློབ་སྦྱོང་དང་ས་ཁུལ་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་ལས་དོན་ལ་མཉམ་ལས་ཐེངས་མང་བྱས་པ་རེད།

ཕྱི་གླིང་གི་རིག་གནས་པ་དང་སློབ་གསོ་བས་ཀྱང་བོད་དབྱིན་ཚེད་ལས་སློབ་མ་དང་། བོད་ཁུལ་ས་གནས་མང་ཚོགས་ཀྱི་གོ་རྟོགས་ཆུ་ཚད་མཐོར་འདེགས་ཡོང་བར་ཡང་དང་བསྐྱར་གྱི་ནུས་པ་བླ་ལྷག་བཏོན་ཡོད་དེ། བོད་དབྱིན་ཚེད་ལས་ཀྱི་སློབ་ཕྲུག་མང་པོས་སོ་སོའི་དཀའ་སྤྱད་འབད་བརྩོན་དང་ཕྱི་གླིང་རིག་གནས་པའི་སློབ་སྟོན་བརྒྱུད་ནས་རྒྱལ་སྤྱིའི་སློབ་གསོའི་ཁ་ཕྱོགས་ཟིན་ཞིང་། ཕྱི་འགྲིམ་སློབ་གསོར་རེ་ཞུ་ཞུལ་བ་སོགས་ཀྱི་འགྲོ་ལམ་རྒྱ་ཆེར་བསྐྲུན་ཅིང་བརྒྱུད་པས། མིག་སྔར་རྒྱལ་ཕྱི་ནང་གཉིས་སུ་བོད་དབྱིན་ཚེད་ལས་སློབ་མའི་ཚོགས་ཁྲིམ་ལྷ་བུ་གྲུབ་ཡོད་ཅིང་། ཕན་ཚུན་རོགས་རེས་དང་མཉམ་ཞུགས་ཀྱིས་སློབ་གསོའི་ལས་དོན་བསྐྲུངས་དང་སྐྱོང་བཞིན་ཡོད། དེས་ཀྱང་རྒྱལ་སྤྱིའི་སྤྱི་ཚོགས་སུ་སློབ་གསོའི་ལག་ལེན་མཐའ་འཁྱོལ་བའི་ཤུགས་རྐྱེན་མི་དམན་པ་ཐེབས་ཡོད་ལ། བསྟོད་པའི་མཐེ་བོང་སྒྲེང་མཁན་ཡང་མང་པོ་བྱུང་མྱོང་བ་སྟེ། དཔེར་ན། ཕྱིའི་རྒྱལ་ཁབ་དག་ཏུ་བོད་ཁུལ་གྱི་ཕྱི་འགྲིམས་སློབ་མ་གང་མང་ཞིག་མདོ་སྨད་ཀྱི་བོད་དབྱིན་ཚེད་ལས་ཅེས་པ་ནས་འབྱོར་བ་ཅིའི་ཕྱིར་ཡིན་ནམ་ཞེས་འདྲི་མཁན་ཡང་མང་པོ་བྱུང་ཡོད། འདི་ལས་བོད་དབྱིན་ཚེད་ལས་ཀྱི་སློབ་མས་བོད་ཀྱི་ཕྱི་འགྲིམས་སློབ་མ་སྤྱིའི་ཆ་ཤས་ངེས་ཅན་ཞིག་ཟིན་ཡོད་པའང་རྟོགས་ཡོང་། ད་ལྟའི་བོད་དབྱིན་ཚེད་ལས་ཀྱི་ཕྱི་འགྲིམས་སློབ་མའི་ཁྱབ་ཁོངས་ཀྱི་རྒྱལ་ཁོངས་ནི་[13] ཇེ་ཆེ་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ། (Czech Republic) ཕོ་ལན་ཏེ། (Poland) ནོར་ཝེ། (Norway) དབྱིན་ཇི། (United

[13] སྤྱི་ལོ་ 2015 ལོའི་ཟླ་2བར་བོད་དབྱིན་སློབ་གསོའི་ཚེད་མཁས་པའམ་སློབ་དཔོན་ཁྲི་ལྷུན་ལགས་སུ་བཅར་འདྲི་ཞུས་པ་ལྟར་བཀོད།

Kingdom) ཨི་ཏྲི་ལི། (Italy) ཕྱི་ལི་པྤིན་ཟི། (Philippines) ཐའི་ལན་ཊི། (Thailand) ཉི་ཧོང་། (Japan) ཨོ་སི་ཏྲི་རེ་ལྀ་ཡཱ། (Australia) ཨ་རི། (USA) ཀྱཱུས་པྤཱ། (Cuba) བཅས་ཡོད་དོ། །

གསུམ་པ། བོད་དབྱིན་ཚིད་ལས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་བརྒྱུད་རིམ།

བོད་དབྱིན་ཚིད་ལས་འདིའི་ལོ་རྒྱུས་བརྒྱུད་རིམ་ནི་སྔོན་དུ་ཙུང་ཙམ་གླེང་བ་བཞིན་ཀྱག་ཀྱོག་ཅིག་ཡིན་ཏེ། དེ་ནི་དང་པོར་ལོ་རེར་འཛིན་གྲྭ་གཅིག་རེ་བཙུགས་ཤིང་སློབ་མའི་ཁྲབ་ཁོངས་ཡང་བསྡུད་མར་ལོ་ལྔའི་རིང་ལ་མཚོ་སྔོན་ལས་བརྒལ་མ་ཐུབ། ཐོག་མའི་ལོ་གསུམ་གྱི་སྐབས་ནི་སློབ་ཆེན་གྲ་སྒྲིག་གི་དུས་སྐབས་ཡིན་པས། འཛིན་གྲྭའི་ཚད་མི་འདྲ་བའི་རིམ་པ་གསུམ་དེ་སློབ་ཆེན་དུ་བཙུགས་ཡོད་ཀྱང་། ད་དུང་སློབ་ཆེན་སློབ་མའི་ཁོངས་གཏོགས་མིན་པའི་དབང་གིས་སློབ་ཁང་དང་ཉལ་ཁང་བཀོད་སྒྲིག་ཐད་ལ་དཀའ་ངལ་ཆེན་པོར་འཕྲད། སྐབས་ཤིག་སློབ་གྲྭའི་ཕྱི་རོལ་ལས་ཁྲུངས་སུ་སློབ་ཁྲིད་ས་གནས་སོགས་སྣེར་ཚུགས་ཀྱིས་གཡར་དགོས་པ་བྱུང་། ལོ་གསུམ་གྱི་དབྱིན་ཡིག་ཟབ་སྦྱོང་གི་དུས་སྐབས་རྫོགས་རྗེས། ཕྱིར་སོང་སྟེ་ཐོག་མར་བསྡུ་སའི་ཁྲུལ་སོ་སོའི་འབྲིང་རིམ་དགེ་འོས་སློབ་གྲྭའམ་མཐོ་འབྲིང་སློབ་གྲྭ་དག་ཏུ་མཐར་ཕྱིན་འཛིན་ཡིག་ལེན་དགོས་ཤིང་། དེ་ནས་གཞི་རིམ་དབྱིན་ཇི་སློབ་གསོའི་ལས་ཀར་དུ་ཞུགས་པའང་མང་། ཡིན་ནའང་སྐབས་དེའི་སློབ་གསོའི་ཚད་གཞི་དམའ་བར་[14] དམིགས་ནས་ཕྱི་གླིང་དགེ་རྒན་དང་ས་གནས་ཤེས་ཡོན་ཅན་གྱི་རྒྱབ་སྐྱོར་འོག མཚོ་སྔོན་དགེ་ཐོན་སློབ་ཆེན་མི་རིགས་སྡེ་ཁག་ཏུ་སློབ་ལོ་གཉིས་ཅན་གྱི་བོད་དབྱིན་ཚིད་སྦྱོང་འཛིན་གྲྭ་བཙུ་ཐུབ་པ་བྱུང་། དེ་བཞིན་ལོ་གསུམ་གྱི་བོད་དབྱིན་གྲ་སྒྲིག་འཛིན་གྲྭའི་སློབ་ལོ་མཇུག་རྫོགས་རྗེས། མཐོ་རྒྱུགས་སྤྲད་དེ་ སུ་མཐུད་ནས་སློབ་ལོ་གཉིས་ཅན་གྱི་བོད་དབྱིན་ཚིད་སྦྱོང་དུ་ཞུགས་ཚོག་པའི་བོད་དབྱིན་སློབ་གསོའི་མ་ལག་མེད་པ་ནས་ཡོད་པར་བྱས།

ལོ་འཁོར་ལྔའི་རྗེས་སུ་བྱུང་བའི་འགྱུར་ལྡོག་སྟེ། བོད་ཁྲུལ་སྤྱིའི་བོད་དབྱིན་སློབ་གསོའི་འཕེལ་རྒྱས་དང་དགོས་མཁོའི་དབང་གིས་བོད་དབྱིན་འཛིན་གྲྭའི་སློབ་མ་བསྡུ་བའི་ཁྲབ་ཁོངས་ནི་མཚོ་སྔོན་ལས་བརྒལ་ཏེ་

14 ལོ་ངོ་གསུམ་དུ་ཕྱི་གླིང་དབྱིན་ཡིག་དགེ་རྒན་རྣམས་བསྟེན་ཞིང་དབྱིན་ཡིག་ལ་ཟབ་སྦྱོང་མཐར་ཕྱིན་གནང་བས། དབྱིན་ཇིའི་སྐད་ཀྱི་སློབ་གསོ་ནི་ས་ཁུལ་རང་བཞིན་དང་བོད་ཁུལ་གྱི་ཆེས་སྔོན་ཐོན་དེ་ཡིན་ནའང་། མཐར་ཕྱིན་ལག་རྟགས་ནི་སྐབས་དེའི་ཁུལ་སོ་སོའི་འབྲིང་རིམ་དགེ་འོས་སློབ་གྲྭས་སྤྲོད་ཀྱིན་ཡོད་པས། རྟོས་བཅོས་ཀྱིས་རིམ་པ་དམའ་ཞིང་དེང་གི་མཐོ་རིམ་སློབ་འབྲིང་གི་མཐར་ཕྱིན་འཛིན་ཡིག་གི་ཚད་གཞི་ཡིན།

ཞིང་ཕྱོགས་ལྔ་ནས་བསྡུས་ཤིང་། དེ་སྔོན་ལོ་རེར་གྲ་སྒྲིག་འཛིན་གྲྭ་གཅིག་རེ་བསྡུས་པའི་མི་གྲངས་འཕར་དེ་ལོ་རེར་གྲ་སྒྲིག་འཛིན་གྲྭ་གཉིས་རེ་བསྡུས། དེ་མཚུངས་སུ་ལོ་ངོ་གསུམ་གྱི་གྲ་སྒྲིག་དང་ལོ་ངོ་གཉིས་ཀྱི་ཆེད་སྦྱོང་གི་སློབ་ལོ་མཇུག་སྒྲིལ་རྗེས། ཡང་བསྐྱར་མཐུན་རྐྱེན་ཡོད་པ་དང་ཡིག་ཚད་ཡག་པོ་འཛོམས་མཁན་གྱི་སློབ་ཕྲུག་ཚོ་ཆེད་འཕར་དངོས་ (专升本) ཞེས་ཆེད་སྦྱོང་ནས་དངོས་གཞི་ལ་འཕར་བའི་བོད་དབྱིན་སློབ་གསོའི་ལམ་ལུགས་བརྟོད་ཅིང་། བོད་དབྱིན་སློབ་ལོ་དེ་ལོ་གྲངས་བདུན་ལ་གཏན་ཁེལ་གྱིས་བོད་ཁུལ་གྱི་སློབ་མ་མང་པོར་བོད་དབྱིན་དངོས་གཞིའི་སློབ་གསོ་སྦྱོང་ཐུབ་པའི་གོ་སྐབས་བསྐྲུན་པས། དེ་ནས་བར་སྐབས་ཤིག་རིང་ལོ་རེར་བོད་དབྱིན་གྲ་སྒྲིག་[15] འཛིན་གྲྭ་ (中专师范或高中的预科班) གཉིས་རེ་དང་། ཆེད་སྦྱོང་འཛིན་གྲྭ་ (专科班) གཉིས་རེ། སློབ་རམས་པའི་འཛིན་གྲྭ་ (本科) རེ་བསྡུ་ཐུབ་པ་བྱུང་། དེ་ནི་ད་ལྟའི་བར་བོད་དབྱིན་ཆེད་ལས་སློབ་མ་རང་རྒྱལ་དང་བོད་ཁུལ་གྱི་ཕྱི་འགྲིམས་སློབ་མའི་གྲས་སུ་ཚུད་པའི་བརྒྱུད་ལམ་གཅིག་པུ་དེ་དང་གལ་ཆེན་དེར་གྱུར་ཡོད།

ལོ་ངོ་བཅུ་ཕྲག་གཅིག་སྟེ། བོད་དབྱིན་ཆེད་ལས་འགོ་ཚུགས་པའི་སྤྱི་ལོ་ 1997 ནས་སྤྱི་ལོ་ 2007 ལོའི་བར་དུ་བོད་དབྱིན་ཆེད་ལས་ཀྱིས་གསོ་སྐྱོང་བྱས་ཤིང་ཕྱི་འགྲིམས་སློབ་མར་གྱུར་བའི་སློབ་མའི་གྲངས་ཚད་བརྒྱད་ཅུ་ལྷག་ལ་སླེབས་པས། དུས་ཡུན་ཐུང་ངུའི་ནང་མདོ་སྨད་ཀྱི་སློབ་ཆེན་དག་གི་ཕྱི་ཡིག་སྡེ་ཁག་གི་ཕྱི་འགྲིམས་སློབ་མའི་གྲངས་ཀ་ལས་མང་ཞིང་། བོད་ཁུལ་གྱི་ཕྱི་འགྲིམས་སློབ་མ་ཆེས་མང་བའི་བོད་དབྱིན་ཆེད་ལས་ཅན་གྱི་སློབ་གྲྭ་ཐོག་མ་རུ་གྱུར་བའི་ཟིན་ཐོ་བསྐྲུན། ཡིན་ནའང་ཀུན་གྱིས་ཤེས་གསལ་ལྟར་འཛིག་རྟེན་གྱི་བྱ་དངོས་གང་ལའང་དར་གནས་རྒུད་གསུམ་གྱི་ཆོས་ཉིད་བདོག་པས། ད་ནི་བོད་དབྱིན་ཆེད་ལས་འདི་རྒུད་པ་མིན་ཡང་དེ་སྔོན་གྱི་ལོ་བཅུ་ཕྲག་གཅིག་གི་དུས་སྐབས་བཞིན་དར་བའང་མ་ཡིན་ཏེ་གནས་པའི་སྐབས་སོ། སྤྱི་ལོ་ 2007 ནས་བཟུང་ས་ཁུལ་སློབ་གསོའི་འགྱུར་ལྡོག་གི་དབང་གིས་བོད་དབྱིན་གྲ་སྒྲིག་འཛིན་གྲྭ་དང་། ཆེད་སྦྱོང་འཛིན་གྲྭ། ཆེད་འཕར་དངོས་ཀྱི་འཛིན་གྲྭ་རྣམས་བསྡུ་མཚམས་བཞག་ཅིང་གནས

---

15 བོད་དབྱིན་གྲ་སྒྲིག་འཛིན་གྲྭ་དག་ནི་བོད་དབྱིན་ཆེད་སྦྱོང་འཛིན་གྲྭ་དང་སློབ་རམས་པའི་འཛིན་གྲྭའི་རྨང་གཞིར་གྱུར་ཡོད་ཀྱང་། གྲ་སྒྲིག་འཛིན་གྲྭ་ནི་སྐབས་དེའི་སློབ་ཆེན་སློབ་མའི་གྲངས་ཁོངས་སུ་མེད་སྟབས། ཟི་ལིང་གྲོང་ཁྱེར་དུ་སློབ་ཁང་དང་ཉལ་ཁང་གི་བཀོད་སྒྲིག་ཐད་དཀའ་ངལ་ཆེན་པོར་འཕྲད་ཀྱང་། ཁོང་ཚོས་སློབ་མ་བསྡུ་མཚམས་མ་བཞག་པར་སློབ་ཁང་དང་ཉལ་ཁང་གཡར་སའི་ས་ཁུལ་ཐིངས་གསུམ་ཙམ་ལ་སྤར་དགོས་བྱུང་བར་ཐུག

སྐབས་སུ་ཡོད་པའི་འཛིན་གྲྭ་དེ་དག་རིམ་གྱིས་མཐར་ཕྱིན་ནས་ཐར་ཡོད་ཀྱི་བོད་དབྱིན་ཆེད་ལས་སློབ་གསོའི་ལམ་ལུགས་རྩ་བ་ནས་བསྒྱུར་བས། ད་ནི་ལོ་རེར་འཛིན་གྲྭ་གཅིག་ལས་བསྡུ་འཆར་མེད་པ་དང་། སློབ་མ་རྣམས་ནི་ཐད་ཀར་མཐོ་རྒྱུགས་བརྒྱུད་ནས་བསྡུས་པའི་སློབ་ལོ་བཞི་ཅན་གྱི་སློབ་རམས་པའི་སློབ་མ་ཡིན།

བཞི་བ། བོད་དབྱིན་ཆེད་ལས་ཀྱི་ད་ལྟའི་གནས་བབ།

སྤྱི་ལོ་ 2007 ནས་བཟུང་བོད་དབྱིན་སློབ་གསོའི་ལམ་ལུགས་བསྒྱུར་རྗེས་ཀྱི་དོ་དམ་ལས་དོན་ཡོད་ཚད་སློབ་གྲྭ་གཞུང་ལ་བླངས་པ་དང་། བོད་དབྱིན་ཆེད་ལས་ནས་མཐར་ཕྱིན་ཞིང་། ཕྱི་འགྲིམས་ཀྱི་སློབ་གསོ་མཇུག་རྫོགས་པའི་ས་གནས་སློབ་གསོ་བས་དེ་སྔོན་གྱི་ཕྱི་གླིང་དགེ་རྒན་གྱི་སློབ་ཁྲིད་འོས་འགན་ཐག་ཏུ་བླངས་ཡོད་ནའང་། སྔོན་ཆད་སློབ་སྐབས་གཅིག་ལ་ཡོད་པའི་ཕྱི་གླིང་དགེ་རྒན་བཅུ་གྲངས་ཀྱི་སློབ་གསོའི་ནུས་པ་ཡིས་ད་དུང་ཡང་ཕྱི་འགྲིམས་སློབ་མའི་རྒྱུན་ཆད་སྒོང་མེད་ལ། ཨ་རི་སོགས་ཕྱིའི་རྒྱལ་ཁབ་ནས་རྒྱུས་ལོན་པ་ལྟར་ན། བོད་དབྱིན་ཕྱི་འགྲིམས་སློབ་མས་ད་ལྟའི་བོད་དབྱིན་ཆེད་ལས་དང་མི་རིགས་དགེ་ཐོན་སློབ་གླིང་གི་མིང་བཟང་བསྟོད་ཡོད་པ་མ་ཟད། མཚོ་སྔོན་དགེ་ཐོན་སློབ་གྲྭའི་མཚན་སྙན་ཡང་རང་བཞིན་གྱིས་རྒྱལ་སྤྱིའི་སློབ་གསོ་དང་རིག་གཞུང་གླིང་སྡེགས་སུ་བསྐྱེལ་ཡོད་འདུག འདི་ནི་བར་སྐབས་ཤིག་གི་བོད་ཁུལ་སྤྱིའི་དབྱིན་ཡིག་སློབ་གསོའི་འཕེལ་འགྱུར་གྱི་མཚོན་རྟགས་ཤིག་ཀྱང་རེད།

བོད་དབྱིན་སློབ་གསོའི་ད་ལྟའི་གནས་བབ་ནི་ཕྱི་གླིང་དགེ་རྒན་དང་སློབ་མའི་གྲངས་ཀ་ཇེ་ཉུང་དུ་ཕྱིན་པ་ཙམ་མ་ཡིན་པར། དེའི་བསླབ་ཚན་དང་བསླབ་དེབ་ལའང་འགྱུར་བ་བྱུང་ཡོད་དེ། དེ་སྔོན་རྒྱ་བོད་དབྱིན་གསུམ་གཙོ་བའི་བསླབ་ཚན་སྟེང་ད་ལྟའི་རྒྱལ་གཅེས་སྲིད་རྟུས་སློབ་གསོའི་སློབ་ཁྲུན་སོགས་བསྣན་པས། བོད་དབྱིན་ཆེད་ལས་སྦྱོང་བའི་དུས་ཚོད་དེ་རང་བཞིན་གྱིས་ཉུང་དུ་ཕྱིན་ཡོད། དེ་བཞིན་ཕྱི་གླིང་དགེ་རྒན་གྱི་སློབ་སྟོན་མེད་པར་གྱུར་བ་ནས་ཆེད་ལས་འདི་ནས་ཕྱི་འགྲིམས་སུ་གོ་སྐབས་ཐོབ་པའི་སློབ་མའི་གྲངས་ཀ་ཡང་རང་དཀར་མར་ཆགས་ཡོད།

རྒྱལ་ནང་དང་རྒྱལ་ཕྱིའི་སློབ་ཕྲུག་བར་གྱི་རིག་གནས་དང་སྐད་ཆའི་བརྗེ་རེས་སྤེལ་བའི་བྱ་འགུལ་དང་། བོད་ཁུལ་སྤྱི་ཚོགས་ནང་ཟབ་ཞུགས་བྱེད་པའི་ལས་གཞིའི་རྣམ་གྲངས་སོགས་ཐད་ནས་སྔོན་ལ་བསྡུར་ཚེ་དོ་སྣང་ཆེན་པོ་མེད་པ་ཆགས་ཡོད་ལ། རྒྱུ་མཚན་ནི་རྒྱལ་ཕྱི་རྒྱལ་ནང་དང་། ས་གནས་བར་སྔོན་ལྟར་སློབ་གསོ

དང་རིག་གནས་འབྲེལ་ཟམ་འཛུགས་མཁན་མེད་པས་རེད། དེ་བས་འདི་ནི་བོད་དབྱིན་ཚིད་ལས་ཀྱི་ཐད་འཛིན་ནུས་སློབ་གསོ་སྐྱོང་བའི་བྱ་གཞག་ཁྲོད་ཀྱི་མིག་སྔའི་ཞན་ཆ་ཞིག་སྟེ། ཕྱིའི་འབྲེལ་ལམ་ཡུན་གྱིས་ཞུང་དུ་ཕྱིན་ཆེ། མ་འོངས་པར་རྒྱལ་ཕྱི་དང་རྒྱལ་ནང་གི་ལས་གཞིའི་འཕེལ་སྟངས་ཀྱི་རྣམ་པར་བསྟུན་དཀའ་བ་ཡིན། དེར་མ་ཟད་བོད་དབྱིན་ཚིད་ལས་ཀྱི་བསླབ་གཞི་དེ་སྔོན་ལྟར་སྔ་འཛོམས་རང་བཞིན་དང་། གསར་བ་གསར་རྐྱང་གི་རྣམ་པའི་ཁྱད་ཆོས་ཙུང་ཡལ་འདུག ཡིན་ནའང་སློབ་གསོ་ནི་ལོ་བརྒྱའི་རྩུས་ཆེན་དུ་གྲུབ་ཡོད་ཅེས་པ་ལྟར། ལོ་ངོ་བཅོ་བརྒྱད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་བརྒྱུད་རིམ་ལས་མེད་ཀྱང་འབྲས་བུ་མི་དམན་པ་བླངས་པའི་མདོ་སྨད་ཡུལ་གྱི་བོད་དབྱིན་ཚིད་ལས་འདིའི་མ་འོངས་བར་བསམ་གཞིགས་བྱེད་པའི་དོན་སྙིང་གལ་ཆེན་ལྡན།

ལྔ་པ། བོད་དབྱིན་ཚིད་ལས་ཐད་ཀྱི་མ་འོངས་པའི་བསམ་གཞིགས།

དེ་སྔོན་བོད་དབྱིན་ཚིད་ལས་མཐར་ཕྱིན་པའི་སློབ་མས་རྒྱུན་བསྐྱངས་པའི་སློབ་སྦྱོང་གི་གནས་བབ་དང་ད་ལྟའི་སློབ་མའི་སློབ་སྦྱོང་དང་ལས་ཞུགས་ཀྱི་རྣམ་པར་གཞིགས་པ་ན། བོད་དབྱིན་ཚིད་ལས་སློབ་མ་ཡིན་ཞིང་དགེ་འོས་སློབ་མའི་རིགས་སུ་གཏོགས་ནའང་། མཐར་ཕྱིན་མཁན་ཡོད་ཚད་དབྱིན་ཡིག་གི་དགེ་རྒན་མིན་ལ་ལས་གནས་ལ་ཡང་ཚད་ཡོད་པས། སློབ་མ་རང་གི་དགའ་ཕྱོགས་དང་འཛིན་ནུས་ཀྱིས་གང་དགའ་དེ་སྒྲུབ་གལ་ཆེ་བར་འདུག

བོད་དབྱིན་ཚིད་ལས་སློབ་མས་བོད་རིག་པ་སོགས་རིག་ཚན་བསྒོལ་མ་སྦྱང་བའི་གནས་བབ་དང་། བོད་ཁུལ་གྱི་རིག་གནས་པ་ཞུང་ཤས་ཤིག་མ་གཏོགས་རྒྱལ་སྤྱིའི་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་གླེང་སྟེགས་སུ་རང་གི་རིག་གནས་གླེང་བའི་གོ་བབ་ཟིན་མེད་པས། བོད་དབྱིན་ཚིད་ལས་སུ་བོད་དབྱིན་གྱི་སྐད་ཁོ་ན་སྦྱང་བ་ལས་བརྒལ་ཏེ་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་འདི་སྐད་གཉིས་ (ཡང་ན་སྐད་གསུམ) ཀྱི་ལམ་ནས་བྱང་ཆུབ་པ་ཞིག་སྦྱོང་བར་བསླབ་གཞི་དང་དགེ་རྒན་སོགས་ཀྱི་མཐུན་རྐྱེན་བསྐྲུན་དགོས།

བོད་དབྱིན་ཚིད་ལས་སློབ་མ་ནི་སྤྱིར་རིག་ཚན་གྱི་ཁྱབ་ཁོངས་སུ་གཏོགས་པས། བོད་དབྱིན་སྐད་རིགས་སྦྱང་བའི་སྟེང་རྩིས་ཚན་དང་འབྲེལ་བའི་ཤེས་བྱ་ངེས་རྒྱུ་ནི་སྐབས་སུ་བབས་མེད་ནའང་། དེར་རིག་ཚན་གྱི་མི་རིགས་རིག་པ་དང་། མིའི་རིགས་རིག་པ། སྤྱི་ཚོགས་རིག་པ་སོགས་སྤྱི་ཚོགས་ཚན་རིག་གི་ཤེས་བྱར་ཁ་ཕྱོགས་གཏན་འཁེལ་གནང་རྗེས་རིག་ཚན་འདི་དག་ནི་མ་འོངས་པར་ངེས་པར་དུ་དབྱིན་སྐད་ཀྱིས་འཁྲིད་པའི་

དགོས་པ་མ་མཆིས་པས། བོད་སྐད་ཀྱི་ལམ་ནས་ཁྲིད་རྒྱུ་ནི་ཁ་ཚ་དགོས་གདུགས་ཀྱི་ལས་དོན་ཞིག་ཡིན། དེ་ལས་ང་ཚོས་རིམ་གྱིས་སློབ་ཆུང་ནས་སློབ་ཆེན་བར་གྱི་བསླབ་གཞི་སྒྲིག་བསྒྱུར་གྱི་ལས་ལ་འབད་དགོས་ལ། དེ་ནི་བོད་དབྱིན་སྐད་ཡིག་གི་སློབ་ཁྲིད་བསླབ་གཞི་ཁོ་ན་ཡིན་དགོས་པས་མ་ཁྱབ་པར་རིག་ཚན་གཞན་ལ་ཡང་བསླབ་གཞི་སྒྲིག་བསྒྱུར་བྱས་ཆོག་ཅིང་། བྱེད་ཀྱང་དགོས་འདུག་པ་མ་ཡིན་ནམ། དེ་ལྟར་ང་ཚོར་མ་མཐར་ཡང་བོད་དབྱིན་སྐད་ཀྱི་རྨང་གཞིའི་འཛིན་ནུས་ལྡན་པ་བྱུང་ན་དེའི་མུར་འབྲེལ་བའི་ལས་དོན་ནི་ཕྱི་ཡིག་ཁྲོད་ཀྱི་རིག་ཚན་སྣ་འཛོམས་ཀྱི་ཤེས་བྱ་རྣམས་ཐད་ཀར་ཕྱི་ཡིག་གི་མ་ཡིག་ལས་བོད་ཡིག་ཏུ་བསྒྱུར་རྒྱུ་དེ་ཡིན། དེ་ནི་མདོར་ན་རིག་གནས་འཕྱུས་ཚང་ཅན་དང་རིག་ཚན་སྣ་མང་ཅན། ལས་ཞུགས་གདམ་གསེས་ཅན་གྱི་སྔོན་འགྲོའི་ཆ་རྐྱེན་དུ་གྱུར་ཡོད་ལ། ད་ཕན་བོད་ཡུལ་སྟོད་སྨད་བར་གསུམ་དུ་ད་དུང་ཡང་བོད་དབྱིན་ཆེད་ལས་ཅན་གྱི་ཤེས་རམས་པ་དང་འབུམ་རམས་པའི་བསླབ་གནས་ཅན་གྱི་སློབ་གྲྭའམ་རིག་གནས་སྡེ་ཁག་གཅིག་ཀྱང་མེད་པའང་རང་རེ་རྣམས་ཀྱིས་མ་ནུས་པ་མ་གཏོགས་མི་དགོས་པ་མ་ཡིན་ཏེ། རང་རེ་རྣམས་ཀྱིས་རང་གི་རིག་གནས་འཕྱུས་ཚང་ཅན་དང་རིག་ཚན་སྣ་མང་ཅན། ལས་ཞུགས་གདམ་གསེས་ཅན། མདོར་ན་ཁ་ཕྱོགས་རྒྱལ་སྤྱི་ཅན་བཅས་ལ་ད་དུང་རྗེས་སུ་ལུས་འདུག་པས་སོ།

དྲུག་པ། སྤྱི་སྡོམ།

མིག་སྔར་དཔྱད་ཞིབ་ལྟར་ན། རང་རྒྱལ་ནང་སའི་སྐད་གཉིས་སློབ་གསོ་དང་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་སྐད་གཉིས་སློབ་གསོ་གཉིས་རྩ་བ་ནས་མི་འདྲ་སྟེ། དེར་རྒྱ་དབྱིན་སྐད་གཉིས་ཀྱི་སྐད་གཉིས་སློབ་གསོའི་གནས་བབ་ཐད་དུས་རབས་འདིའི་འགོ་ཚུགས་པ་ནས་དེའི་རྗེས་ཀྱི་ལོ་ངོ་བཅུའི་རིང་ཞིབ་འཇུག་མང་དུ་གནང་ཡོད་ལ། དེའི་སྐོར་གྱི་ཆེད་རྩོམ་དགུ་བཅུ་ལྷག་ཡོད། གཞན་ཡང་བོད་ལྗོངས་ཀྱི་སྐད་གཉིས་སློབ་གསོའི་ཐད་ཅི་འདྲའི་ནུས་པ་བརྟོན་པ་ཆ་མི་འཚལ་མོད། ཆེད་རྩོམ་རེ་བོའི་གཏོས་དང་མཉམ་པ་ཡོད་ཅིང་། རྒྱལ་ནང་དུ་རྒྱ་ཡིག་ཁོ་ནའི་ལམ་ནས་བྲིས་པའི་སྐད་གཉིས་སློབ་གསོའི་ཆེད་རྩོམ་ལའང་ 2010 ལོའི་བར་དུ་དུས་དེབ་སྣ་ཚོགས་སུ་བཀོད་པ་བརྒྱ་ཕྲག་གཉིས་ལྷག་ཡོད་པར་བཤད།[16] ཡིན་ནའང་། ཀུན་གྱིས་ཤེས་གསལ་ལྟར། བོད་ལྗོངས་ཀྱི་

---

[16] ཀྲུའུ་དབྱི་དང་དབྱི་ལའེ་མིན་ (朱晔、俞理明) གཉིས་ཀྱི་བརྩམས་ཤིང་ 2010 ལོའི་རྒྱ་ཡིག་དུས་དེབ་《ཕྱི་སྐད་དང་ཕྱི་སྐད་སློབ་གསོ། (外语与外语教学)》དེབ་དྲུག་པའི་སྟེང་བཀོད་པའི་རང་རྒྱལ་རྒྱ་དབྱིན་སྐད་གཉིས་སློབ་གསོའི་ཞིབ་འཇུག་གི་མིག་སྔའི་གནས་བབ་(我国英汉双语教育研究现状) ཞེས་པའི་དཔྱད་རྩོམ། ཤོག་ངོས་ 31-36 བར་

བོད་དབྱིན་སྐད་གཉིས་སློབ་གསོ་ནི་ལྟོས་བཅོས་ཀྱིས་དར་འཕྱེ་ཞིང་། ད་ལྟའི་གནས་བབ་ནི་ཐོན་དུ་སོང་བའི་རྒྱལ་ནང་གི་སྐད་གཉིས་སློབ་གསོ་རིགས་གཉིས་ཀྱི་གང་གི་ཁྱབ་ཁོངས་སུའང་མེད་པའི་རྣམ་པ་གསར་བ་ཞིག་ཆགས་འདུག་པ་ན། མིག་སྔར་ད་དུང་སློབ་གསོའི་འཕེལ་འགྱུར་གྱི་སྣེ་གས་བུ་ཙ་བཏང་སྐོམས་སུ་ལུས་ཡོད་ལ། འདི་ལ་ད་ལྟའི་བར་བོད་ཡིག་གི་ལམ་ནས་ཆེད་དུ་ཉམས་ཞིབ་གནང་བ་དང་ཆེད་རྩོམ་བྲིས་པ་ཡང་ཤིན་ཏུ་ཉུང་།[17]

དེ་ཡང་ཆ་གཅིག་ཏུ་ན། དེང་འདིར་དབྱིན་ཡིག་ནི་གོ་ལ་ཧྲིལ་འགྱུར་ཅན་འདིའི་ཐུན་མོང་གི་སྐད་དུ་གྱུར་ཞིང་ཀུན་གྱིས་སློབ་དགོས་པར་འདུག་པ་དང་། ཆ་གཞན་དུ་ན། རང་རེའི་བོད་ཁུལ་གྱི་སློབ་འབྲིང་དང་མཐོ་འབྲིང་ལྷ་ཞོག སློབ་ཆེན་དུའང་རྒྱ་སྐད་ཀྱི་བྱང་ཚད་ཐད་གནད་དོན་རབ་དང་རིམ་པ་ཡོད་པས་ན། བོད་ཀྱི་སློབ་མས་རང་གི་ཕ་སྐད་ལས་གཞན་བྱང་ཚད་དམའ་བའི་སྐད་རིགས་གཉིས་པ་འདི་ (འདིར་རྒྱ་ཡིག) བཀོལ་ཏེ་སྐད་རིགས་གསུམ་པ་ཞིག་ཤེས་པར་བྱེད་པ་ནི་རང་རྒྱལ་གྱི་རྒྱ་དབྱིན་སྐད་གཉིས་ཏེ། ཕ་སྐད་ནི་རྒྱ་སྐད་ཡིན་པའི་སློབ་མས་རྒྱ་ཡིག་བརྒྱུད་ནས་སྐད་རིགས་གཉིས་པ་ (འདིར་དབྱིན་ཇི།) སྦྱོང་བའི་དཀའ་གནད་དང་གཅིག་མཚུངས་སུ་བལྟ་འོས་སམ། ཡང་ན་ཡོངས་ཁྱབ་ཏུ་བོད་ཀྱི་སློབ་མའི་རྒྱ་ཡིག་གི་བྱང་ཚད་ནི་རྒྱའི་སློབ་མ་དང་འདྲ་བར་རྒྱ་ཡིག་བཀོལ་ནས་དབྱིན་ཡིག་གི་དཀའ་གནད་གསལ་བཀྲོལ་དང་རམ་འདེགས་ཀྱི་ནུས་པ་ཐོན་ཐུབ་བམ།

འདི་ལས་ང་ཚོས་གལ་ཆེན་དུ་ཤེས་ཐུབ་པ་ནི་རྒྱ་དབྱིན་སྐད་གཉིས་སློབ་གསོ་གལ་ཆེ་བ་ནང་བཞིན་

གསལ།

17 དེར་སྟག་རིག་རྡ་མཁྲིན་རྒྱལ་གྱིས་བརྩམས་ཤིང་ 2013 ལོའི་ 《བོད་ཀྱི་སློབ་གསོ》 འི་སྟེང་བཀོད་པའི་གངས་ཅན་བོད་དུ་བོད་དབྱིན་ཆེད་ལས་དར་རྩལ་ཞེས་པ་ཞིག་ཡོད་ཀྱང་དེབ་ཐྲེང་དེ་ལག་སོན་མ་བྱུང་བས་ད་ཕན་རྩོམ་གྱི་དགོངས་གཞི་གློག་པའི་གོ་སྐབས་མ་བྱུང་། གཞན། དབྱི་ལིན་ (Yi Lin) གྱིས་བརྩམས་ཤིང་ 2007 ལོའི་ཟླ་བཅུ་གཉིས་པའི་ནང་པར་དུ་བསྒྲུན་པའི་དུས་དེབ་ *The China Quarterly* ཡི་དེབ་གྲངས་ 192 སྟེང་བཀོད་པའི་ "Ethnicization through Schooling: The Mainstream Discursive Repertoires of Ethnic Minorities" ཤོག་ངོས། 933-948 དང་། ཡང་ཁོང་གིས་ *Chinese Citizenship* ཞེས་པར་བཀོད་པའི་ "Choosing between Ethnic and Chinese Citizenship: the Educational Trajectories of Tibetan Minority Children in Northwestern China" ཤོག་ངོས་ 41-67. དང་། རེ་བྷེ་ཁ་ཁི་ལོ་ཐེ་ (Rebecca A Clothey) དང་ཨེ་ལེ་ན་མ་ཁིན་ལེ་(Elena McKinlay) གཉིས་ཀྱིས་2012ལོའི་ *Asian Highlands Perspectives* ཡི་གླེགས་བམ་ 21 པའི་སྟེང་བཀོད་པའི་དཔྱད་རྩོམ་ "A Space for the Possible: Globalization and English Language Learning for Tibetan Students in China" ཞེས་པ་མ་གཏོགས་མེད།

བོད་དབྱིན་སྐད་གཉིས་ཀྱི་སློབ་གསོ་ཡང་བོད་ཀྱི་སློབ་མ་དང་སློབ་གསོར་མཚོན་ན་ཧ་ཅང་གལ་ཆེ་བ་དེའོ། གང་ཡིན་ཞེ་ན། བོད་ཀྱི་སློབ་མའི་སྐད་རིགས་དང་པོ་ནི་བོད་སྐད་དེ་རང་གི་ཕ་སྐད་ཡིན་ལ། དེ་བཀོལ་ནས་དབྱིན་ཡིག་སྦྱོང་བ་ན་ད་གཟོད་བོད་དབྱིན་སྐད་གཉིས་ཀྱི་ལམ་ནས་དབྱིན་ཡིག་སྦྱོང་སླ་བ་མ་ཟད། དེ་ནི་བོད་ཀྱི་སློབ་མས་སྐད་ཡིག་གཉིས་པ་ཞིག (མང་ཚོགས་ཀྱིས་ཁྱབ་ཆུབ་མེད་པ་ཞིག) བཀོལ་ནས་སྐད་ཡིག་གསུམ་དེ་སྦྱོང་བ་དང་མི་འདྲ་བར་རང་ལ་ཁྱབ་ཆ་ཡོད་པའི་ཕ་སྐད་ཀྱི་རམ་འདེགས་དང་གསལ་བཀྲོལ་ལ་བརྟེན་ནས་སྐད་ཡིག་གཉིས་པ་དེར་འཇུག་པ་ཡིན། མདོར་ན་བོད་དབྱིན་ཆེད་ལས་ཅན་གྱི་སློབ་མས་དབྱིན་ཇིའི་སྐད་ཡིག་སྦྱོང་བ་དང་མཉམ་དུ་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་འབྲེལ་བའི་རིག་ཚན་ཏེ། ཁྱད་པར་དུ་དབྱིན་ཡིག་ནང་གི་བོད་ཀྱི་རིག་གཞུང་ཉམས་ཞིབ་སྐོར་གྱི་རྣམ་པར་རྒྱུས་མངའ་བྱེད་རྒྱུ་ཤིན་ཏུ་གལ་ཆེ། མིག་སྔའི་བོད་ཁུལ་གྱི་སློབ་ཆེན་དག་ན་སྤྱི་ཚོགས་ཚན་རིག་དང་རང་བྱུང་ཚན་རིག་བྱེ་བྲག་ཏུ་དགར་བའི་མཐོ་རིམ་ཆེད་ལས་མེད་པ་དང་། ཤེས་རིག་གི་རིག་ཚན་དེ་དག་བོད་ཡིག་བརྒྱུད་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་པ་ལ་དེ་བས་ཀྱང་དངོས་ཤུགས་བརྒྱུད་གསུམ་གྱི་སྟོབས་ཤུགས་དགོས་ཏེ། བསླབ་གཞི་སྒྲིག་བསྒྱུར་དང་། ཕྱི་འབྲེལ། རིག་གནས་བརྗེ་རེས། ཕྱི་ཡིག་ལོ་ཙཱ་བཅས་ཀྱི་ཁྲིད་བོད་དབྱིན་ཆེད་ལས་ཀྱིས་ནུས་པ་གལ་ཆེན་ཐོན་ཐུབ་པས། ནང་སར་རྒྱ་དབྱིན་སྐད་གཉིས་ཀྱི་སློབ་གསོ་གལ་ཆེ་བ་བཞིན་དུ་ང་ཚོས་བོད་དབྱིན་ཆེད་ལས་ལྷ་བུའི་ལས་རིགས་ཀྱི་རྒྱུན་བསྐྱང་ན། རིམ་གྱིས་བོད་དབྱིན་ཆེད་ལས་ཅན་གྱི་བསླབ་གནས་འཕྱུས་ཚང་དུ་གཏོང་བ་དང་རང་རེའི་སྐད་ཡིག་གསུམ་གྱི་ཁྱད་ནུས་དགེ་མཚན་ཡོངས་སུ་གདོན་ཐུབ་ན་ནི་སྤྱིའི་བོད་ཁུལ་འཕེལ་རྒྱས་ཐད་ལའང་དོན་སྙིང་གལ་ཆེན་ལྡན་ནོ།།

དཔྱད་གཞིའི་ཡིག་ཆ།

དབྱི་ལིན་ Yi Lin. 2007. "Ethnicization through Schooling: The Mainstream Discursive Repertoires of Ethnic Minorities." in *The China Quarterly*. དེབ་གྲངས་ 192. doi:10.1017/S030574100700210X, pp. 933-948.

___. 2006. "Choosing between Ethnic and Chinese Citizenship: the Educational Trajectories of Tibetan Minority Children in Northwestern China" in *Chinese Citizenship: Views from the Margins*. London; New York: Routledge, pp. 41-67.

ཀྲོའུ་དབྱི་དང་དབྱི་ལའེ་མེན། 2010. དེབ་དྲུག་པ། སྤྱིའི་དེབ་གྲངས། 255 རང་རྒྱལ་རྒྱ་དབྱིན་སྐད་གཉིས་སློབ་གསོའི་ཞིབ་འཇུག་གི་མིག་སྔའི་གནས་བབ་ 我国英汉双语教育研究现状. *ཕྱི་སྐད་དང་ཕྱི་སྐད་སློབ་གསོ། [Foreign Languages and Their Teaching]* ཧྲང་ཧེ། China Academic Journal Electronic Publishing House; http://www.cnki.net, pp. 31-35.

ཨ་ཊི་རེན་གཟན་ཟྀ། Adrian Zenz. 2010. "Beyond assimilation: The Tibetanisation of Tibetan Education in Qinghai" *Inner Asia*. Vol. 12, pp. 293-315.

ཚེ་གོ་དང་བན་གོ། 2011. (རྒྱ་ཡིག) མཚོ་སྔོན་བོད་ཁུལ་གྱི་རྒྱ་བོད་སྐད་གཉིས་སློབ་གསོའི་འཕེལ་རྒྱས་དང་བསམ་གཞིགས། 青海藏区藏汉双语教育发展与思. *མཚོ་སྔོན་དགེ་ཐོན་སློབ་ཆེན་མི་རིགས་དགེ་ཐོན་སློབ་གླིང་གི་རིག་གཞུང་དུས་དེབ། [Journal of Minorities Teachers College of Qinghai Normal University]* . Vol. 22.1 མཚོ་སྔོན་ཟི་ལིང་། pp. 55-58.

རེ་བྷེ་ཁྰ་ཁེ་ལོ་ཐྰི་ Rebecca A Clothey དང་ཨེ་ལེ་ན་མྰ་ཁིན་ལེ་ Elena Mckinlay. 2012. "A Space for the Possible: Globalization and English Language Learning for Tibetan Students in China" *Asian Highlands Perspectives*. Vol. 21, pp. 7-32.

སྟག་རིག་ཏྲ་མཁྱེན་རྒྱལ། 2013. བོད་གངས་ཅན་དུ་བོད་དབྱིན་སློབ་གསོ་དར་ཚུལ་མདོར་བསྡུས། བོད་ཀྱི་སློབ་གསོ། Vol, 1. མཚོ་སྔོན་ཟི་ལིང་། pp. 34-37.